

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

**na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego
dokonanej w dniach 27-29 listopada 2012 r.
przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:**

przewodnicząca: dr hab. Elżbieta Osewska (członek PKA)

Członkowie:

dr hab. Józef Rogowski (członek PKA, ekspert ds. jakości)

ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski (ekspert PKA)

ks. prof. dr hab. Józef Stala (ekspert PKA)

mgr Anna Mrozowska ekspert PKA (przedstawiciel uczestników studiów doktoranckich)

Magdalena Bötther ekspert PKA (przedstawiciel Parlamentu Studentów RP)

mgr Beata Sejdak (ekspert formalno-prawny PKA)

prof. dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł ekspert PKA (przedstawiciel pracodawców)

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Wizytacja zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej w Uniwersytecie Opolskim w związku z oceną instytucjonalną działalności Wydziału Teologicznego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Spełnienie wymogów określonych w § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej nastąpiło m.in. w wyniku otrzymania pozytywnej oceny jakości kształcenia na kierunku „nauki o rodzinie” Uchwałą Prezydium PKA nr 53/2009 z dn. 05.02.2009 r. oraz wyróżniającej na kierunku „teologia” Uchwałą Prezydium PKA nr 118/2011 z dn. 10.03.2011 r.

Wizytację członkowie Zespołu poprzedzili zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez Władze Uczelni oraz raportami z dotychczas ocenionych kierunków studiów prowadzonych na Wydziale. Podczas spotkania Zespołu wizytującego dokonano ostatecznej weryfikacji harmonogramu przebiegu wizytacji oraz przydziału zadań poszczególnych ekspertów. Zespół podzielił się także wstępnie dostrzeżonymi uwagami.

Wizytacja w Uniwersytecie Opolskim rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni i Wydziału podczas którego ze strony Zespołu przedstawiono cel wizyty, charakterystykę oceny instytucjonalnej, zakres spraw będących przedmiotem oceny poszczególnych członków Zespołu oraz ich rolę w dokonywanej ocenie. Dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym harmonogramem.

W trakcie wizytacji Zespół odbył spotkania z interesariuszami wewnętrznymi: studentami, doktorantami, pracownikami naukowo-dydaktycznymi oraz administracyjnymi Wydziału a także interesariuszami zewnętrznymi: pracodawcami, będącymi przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy. W trakcie pobytu odbyły się także spotkania z Kierownikami studiów doktoranckich i podyplomowych, z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, a także indywidualne spotkania z Dziekanem, Prodziekanami, osobami odpowiedzialnymi za prowadzenie kierunków studiów, za badania naukowe, przedstawicielami Samorządu Studentów, przeprowadzono także wizytację bazy dydaktycznej i socjalnej wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Członkowie Zespołu Oceniającego PKA wielokrotnie wymieniali swoje uwagi dotyczące uzyskanych informacji, pozostały czas wykorzystywano na pracę własną członków Zespołu. Pod koniec każdego dnia wizyty dokonano wstępnych podsumowań przydzielonych zadań, sformułowano podstawowe uwagi i zalecenia, o których Przewodnicząca Zespołu poinformowała władze Uczelni oraz Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły Zespołowi Oceniającemu PKA bardzo dobre warunki do pracy, co pomogło rzetelnie i dogłębnie zrealizować podjęte zadania.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Strategia realizowana przez jednostkę¹

Krótką prezentacją jednostki, jej pozycja w Uczelni.

Wydział Teologiczny powstał w 1994 roku wraz z zaistnieniem Uniwersytetu Opolskiego i wraz z nim rozwija się dynamicznie jako ośrodek naukowy, dydaktyczny i kulturotwórczy, co ma duże znaczenie w rejonie Dolnego Śląska.

Na Wydziale Teologicznym UO istnieją następujące kierunki studiów: teologia, muzykologia, nauki o rodzinie i kultura śródziemnomorska. Studenci mogą również podejmować Międzyobszarowe Indywidualne Studia Humanistyczno-Społeczne. Jednostka prowadzi studia I, II i III stopnia, jednolite studia magisterskie oraz studia podyplomowe. Stara się uwzględniać potrzeby i oczekiwania rynku pracy oraz realizować ważne wyzwania naukowo-badawcze. Wydział Teologiczny w wyniku oceny parametrycznej otrzymał I

¹ Numeracja punktów odpowiada numerom *kryteriów głównych*, a podpunktów – numerom *kryteriów szczegółowych* określonym w Części II Załącznika do Statutu PKA pt. Kryteria oceny instytucjonalnej.

kategorię. Posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauk teologicznych, a także wnioskowania o nadanie tytułu naukowego profesora. W wyniku oceny PKA otrzymał w 2011 roku wyróżnienie dla kierunku teologia. W zgodnej opinii Zespołu Oceniającego jednostka posiada silną pozycję w Uczelni, cieszy się uznaniem ze względu na swój wysiłek organizacyjny, osiągnięcia dydaktyczne oraz naukowe. Może również liczyć na poparcie władz Uczelni dla swoich inicjatyw.

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
studia stacjonarne	10 396	391	375	87	-	-
studia niestacjonarne	3 726	18	-	-	930	96
RAZEM:	14122	409	375	87	930	96

1).Ocena zbieżności strategii działalności i rozwoju jednostki z misją i strategią Uczelni, w szczególności w zakresie zapewnienia wysokiej jakości kształcenia i prowadzonych badań naukowych, a także związku z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy.

Misja i strategia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego jest bardzo spójna z misją i strategią rozwoju całego Uniwersytetu. Znajduje to swoje uzasadnienie w fakcie, iż przedstawiciele Wydziału Teologicznego ściśle współpracowali z konstruktorami misji i strategii rozwoju Uniwersytetu. Wypracowane przez nich postulaty dotyczące misji i strategii Uniwersytetu Opolskiego zostały zapisane w dokumencie: Misja. Cele strategiczne. Cele operacyjne. Strategia rozwoju Uniwersytetu Opolskiego w latach 2009-2014, Opole 2009. Natomiast Wydział przedstawił założenia swojej misji i strategii w dokumencie podpisanym przez Dziekana Wydziału: Misja i strategia rozwoju Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego w latach 2009-2014.

Wydział prezentuje siebie jako spadkobiercę i kontynuatora tradycji akademickiej wypracowanej i pielęgnowanej przez wcześniejsze teologiczne ośrodki naukowe (Wyższe Seminarium Duchowne Śląska Opolskiego, Instytut Teologiczno-Pastoralny w Opolu - Filia Wydziału Teologicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego). W tym kontekście uznaje za znaczący cel stałe prowadzenie badań naukowych zmierzających do odkrywania prawdy i

jej upowszechniania dla dobro człowieka. Prawda, wolność i dobro człowieka to podstawowe wartości kształtujące tradycję naukową, której chce pozostać wierny Wydział. W ramach wykonywania tak określonej misji Wydział Teologiczny kształci studentów i przyczynia się do formacji ich postaw społecznych, etycznych i religijnych. Jednostka szczyli się prowadzeniem znaczących badań naukowych, kształceniem i wychowaniem młodych pokoleń, promowaniem kadr naukowych oraz działaniem na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych, co jest odzwierciedleniem misji Uniwersytetu Opolskiego. Wraz z Uniwersytetem jednostka buduje kulturę szacunku wobec godności człowieka, umacniania podstawowych wartości a także podejmowania aktualnych wyzwań społeczno-kulturowych w duchu dialogu. Wydział stara się oddziaływać nie tylko poprzez podejmowanie badań naukowych i dydaktykę, ale również (a może przede wszystkim) przez udział w formowaniu postaw społeczno-religijnych chrześcijan, budowanie kultury opartej na tradycyjnych wartościach, ale również otwartej na aktualne wyzwania i rozwijającej kulturowe dziedzictwo poprzednich pokoleń. Uznając zróżnicowane dziedzictwo kulturowe Dolnego Śląska Wydział włącza się zarówno w inicjatywy zmierzające do pielęgnacji tradycji jak i wyzwania społeczne związane m.in. z ekumenizmem, pokojowym rozwiązywaniem konfliktów, profilaktyką społeczną, wszechstronną pomocą rodzinie oraz wychowaniem młodego pokolenia.

Strategia Rozwoju Wydziału Teologicznego jest tak dalece zbieżna z koncepcją kształcenia i działalności naukowo-badawczej jednostki, że dochodzi niejako do jej utożsamienia (por. Misja. Cele strategiczne. Cele operacyjne. Strategia rozwoju Uniwersytetu Opolskiego w latach 2009-2014, Opole 2009; Misja i strategia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego w latach 2009-2014 z 7 grudnia 2009 r.). Wydział wraz z całym Uniwersytetem uwzględniając swój kontekst naukowy, organizacyjny, społeczny, kulturowy i religijny wskazuje na trzy obszary podstawowe (badania naukowe, rozwój kadry, dydaktyka) oraz dwa wspomagające (zasoby i procedury). Zbieżność strategii działalności i rozwoju Wydziału Teologicznego z misją i strategią Uczelni można potwierdzić we wszystkich obszarach poczynając od obszaru badań naukowych, bowiem Wydział zgodnie ze strategią Uniwersytetu prowadzi i planuje realizować badania na bardzo dobrym poziomie naukowym. Wskazuje przy tym na dwa warunki: lepsza organizacja pracowników naukowych w zespoły badawcze oraz tworzenie międzyuczelnianych, a nawet międzynarodowych zespołów badawczych. W obszarze - rozwój kadry Wydział doskonale wpisuje się w założenia strategiczne Uczelni, bowiem podkreśla konieczność wspierania młodszych pracowników naukowo-dydaktycznych w procesie awansu naukowego oraz pracowników posiadających

habilitację w uzyskiwaniu tytułu naukowego. Podaje konkretne propozycje zmiany warunków pracy pracowników, które służą ich rozwojowi naukowemu. W strategii Wydziału zbieżnie ze strategią Uniwersytetu ważne miejsce zajmuje również dydaktyka, w tym nieustanne doskonalenie jakości kształcenia na wszystkich rodzajach i poziomach studiów. Podobnie w obszarach wspomagających (zasoby materialne i procedury) Wydział wyraźnie wpisuje się w strategię Uniwersytetu troszcząc się o posiadaną bazę naukowo-dydaktyczną i planując jej doskonalenie, co wyraża się m.in. w projektowaniu zwiększania księgozbioru, tworzenia stanowisk z dostępem do Internetu, zakupu sprzętu multimedialnego. W strategii WT znajdują się również zapisy wskazujące na plan wdrożenia procedur doskonalenia organizacji pracy Wydziału, co ma się dokonać przede wszystkim przez poprawę systemu informatycznego oraz informacyjnego oraz wzmocnienie współpracy z Centrum Informatycznym Uczelni, Akademickim Centrum Karier oraz innymi jednostkami ogólnouczelnianymi.

2). Ocena czy koncepcja kształcenia obejmuje wszystkie poziomy i rodzaje studiów. Ocena spójności koncepcji kształcenia i działalności naukowo-badawczej jednostki z celami określonymi w jej strategii.

Wydział Teologiczny UO opracował koncepcję kształcenia obejmującą studia I i II stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe, zwane dalej „studiami”, spójną z jej celami strategicznymi. Z analizy dokumentów i przeprowadzonych rozmów wynika, iż jest to oferta edukacyjna ukierunkowana na potrzeby interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, dostrzega się stopniowe podejmowanie prac nad doskonaleniem systemu zapewnienia jakości kształcenia, widać powiązanie prowadzonych w jednostce badań naukowych z dydaktyką oraz budowanie dobrych relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Założenia dotyczące koncepcji kształcenia zostały przeniesione na poziom operacyjny i obejmują: wzbogacanie i różnicowanie oferty kształcenia, wykorzystanie nowoczesnych metod i technologii w dydaktyce, podnoszenie jakości kształcenia oraz wszechstronny rozwój studentów i absolwentów. W sferze wzbogacania oferty kształcenia należy zauważyć, że w ciągu ostatnich lat, na Wydziale utworzone zostały nowe kierunki: muzykologia i kultura śródziemnomorska. Trwają prace nad dostosowywaniem do nowych wymagań związanych z wprowadzaniem Krajowych Ram Kwalifikacji, według planu przygotowanego na poziomie Uczelni. W obszarze spójności działalności naukowo-badawczej ze strategią można wskazać na następujące cele priorytety: badania naukowe na światowym poziomie, budowanie pozycji Uniwersytetu Opolskiego jako centrum kompetencji dla regionu; budowanie nowoczesnej oferty dydaktycznej, optymalizacja wykorzystania zasobów UO. Analiza profilu badań prowadzonych w ramach funduszy na działalność statutową wskazuje, że prowadzone projekty wpisują się w strategię jednostki, priorytety oraz cele operacyjne. Warto jednak

również zwrócić uwagę na potrzebę rozwijania badań realizujących założenia interdyscyplinarności oraz zwiększenie udziału w projektach międzynarodowych jak również aplikowanie o granty naukowe.

Należy jednak zauważyć, że zatwierdzona „Misja. Cele strategiczne. Cele operacyjne. Strategia rozwoju Uniwersytetu Opolskiego w latach 2009-2014” nie odnoszą się wprost do doktorantów, chociaż cele strategiczne i cele operacyjne o nich traktują. Wymienia się tutaj starania w przedmiocie pozyskania nowych uprawnień, czy prace nad regulaminem studiów, wszechstronny rozwój studentów i absolwentów. Brak wskazania doktorantów sugeruje, że Uniwersytet Opolski, a w nim Wydział Teologii nie uwzględnia tej grupy w podejmowanych przez siebie działaniach, ale taka ocena przy uwzględnieniu realnych działań na rzecz społeczności doktorantów byłaby nieuprawniona. Z tego powodu, Zespół Oceniający proponuje **dopracowanie Misji i Strategii Wydziału z formalnym uwzględnieniem doktorantów.**

3). Ocena czy strategia oraz koncepcja kształcenia i działalności naukowo-badawczej świadczą, iż jednostka identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym, uwzględniając znaczenie jakości kształcenia.

Zespołowi Oceniającemu PKA pokazano dokument z 7 grudnia 2009 roku, podpisany przez Dziekana Wydziału wskazujący, iż strategia Wydziału Teologicznego wpisuje się w strategię i misję Uniwersytetu Opolskiego. Szczegółowa strategia rozwoju Wydziału na lata 2009-2014 wskazuje, iż władze Wydziału dostrzegają rolę, jaką ich jednostka powinna odgrywać na regionalnym rynku edukacyjnym. Strategia identyfikuje również cele związane z działalnością naukową w kontekście oddziaływania regionalnego. Podobną ocenę można wystawić realizowanej koncepcji kształcenia, działalności naukowo-badawczej oraz jakości kształcenia.

W obszarze **badania naukowych:** *(Wydział Teologiczny, choć prowadzi badania na dobrym poziomie naukowym, może osiągnąć jeszcze lepsze wyniki. Spełnić trzeba dwa warunki. Konieczne jest zorganizowanie pracowników naukowych w zespoły badawcze. (...) Drugim warunkiem jest stworzenie międzyuczelnianych, a nawet międzynarodowych zespołów badawczych)* – Zespół Oceniający PKA stwierdził, że wskazane działania przyniosły już znaczące rezultaty (badania naukowe są znacznie umiędzynarodowione, a osiągnięcia Wydziału wzbogacają region poprzez współpracę z uczelniami i instytucjami w regionie przez co stał się czynnikiem integrującym społeczność Śląska Opolskiego), których następstwem było otrzymanie w 2010 roku kategorii I w ocenie parametrycznej MNiSzW.

W obszarze **rozwój kadry:** *(W kadrze naukowej Wydziału dostateczna jest liczba samodzielnych pracowników naukowych, a wśród nich profesorów tytularnych. (...))*

Konieczne jest stworzenie możliwości awansowych przez unikanie przeciążania pracowników naukowych dydaktyką, dawanie szansy na korzystanie z urlopów naukowych, jak też zachęcanie do korzystania z grantów badawczych dopingujących do prowadzenia oryginalnych badań prowadzących do naukowego awansu. Większy nacisk należałoby położyć na wykorzystanie potencjału naukowego Wydziału w kontaktach pozauniwersyteckich) - tu również Zespół zauważył pozytywne rezultaty zapisanych w strategii rozwoju Wydziału celów (znaczący wzrost liczby samodzielnych nauczycieli akademickich, a także, co ma związek z badaniami naukowymi i zostało wyżej ocenione, Wydział stał się czynnikiem integrującym społeczność Śląska Opolskiego).

W obszarze **dydaktyka:** *(Nieustannym wyzwaniem dla pracowników Wydziału jest doskonalenie procesów dydaktycznych oraz troska o nowoczesną formę przekazu treści. Podnosi to w znacznym stopniu jakość kształcenia. (...) Prowadzone zajęcia powinny w jak największym stopniu aktywizować studentów, którzy nie mogą być tylko biernymi odbiorcami przekazywanej wiedzy, ale aktywnymi uczestnikami w jej zdobywaniu. (...) Działalność dydaktyczna Wydziału, który posiada duży potencjał w kadrze naukowej, powinna rozwijać się w kierunku szerszej oferty studiów. (...) Ważnym celem strategicznym Wydziału jest uzyskanie uprawnień do doktoryzowania w dyscyplinie nauki o rodzinie oraz otwarcia studiów doktoranckich w tym zakresie.)* – Zespół Oceniający stwierdził, że działania Wydziału były zgodne z przyjętą strategią, a mianowicie Wydział rozwijał podaż kierunków kształcenia: oprócz teologii (jednolite studia magisterskie) prowadzi obecnie następujące kierunki studiów: *nauki o rodzinie* (I i II stopnia), *muzykologia* (I stopnia) oraz dwa najmłodsze – *kultura śródziemnomorska* oraz *międzyobszarowe indywidualne studia humanistyczno-społeczne*, ponadto prowadzone są studia III stopnia z *teologii* oraz studia podyplomowe: *Pokojowe rozwiązywanie konfliktów – ekumeniczne drogi pojednania* (finansowane przez Komisję Europejską), *Wiedza o Biblii, Socjoterapia i psychoprofilaktyka społeczna, Coaching odpowiedzialnego rodzicielstwa i duchowości rodzinnej* oraz *Wychowanie do życia w rodzinie*, natomiast do momentu wizytacji Wydział nie spełnił dwóch założonych celów strategicznych: nie uzyskał uprawnień do doktoryzowania w dyscyplinie nauki o rodzinie oraz nie powstały studia III stopnia w tym zakresie (należy dodać, że obecna strategia sięga roku 2014).

W przypadku obszaru wspomagającego **zasoby materialne** *(Infrastruktura dydaktyczno-badawcza Wydziału zapewnia na obecnym etapie rozwoju Wydziału właściwe kształcenie studentów. Podejmowane są jednak nieustannie starania o jej dalsze udoskonalenie.)* – Zespół Oceniający PKA stwierdził, że działania Wydziału zapewniły

rozwój zasobów materialnych, w tym zasobów bibliotecznych, zgodny z przyjętą działalnością dydaktyczną.

Natomiast w obszarze **wdrożenia procedur doskonalenia organizacji pracy** Wydziału – Zespół Oceniający pozytywnie ocenia działania Wydziału na tym polu, bowiem wraz z całym Uniwersytetem wprowadzono Kodeks Etyczny, którego wykonywanie powoduje poprawę organizacji pracy, w tym jakość pracy administracji. Dodatkowo przepływ informacji między Uniwersytetem i Wydziałem poprawił się, chociaż niektóre aspekty tej zależności są jeszcze niepoprawne i wymagają dopracowania, np. niewykonywanie zarządzenia Rektora o składzie wydziałowych komisji ds. doskonalenia jakości kształcenia (na Wydziale brak jest w składzie Komisji przedstawicieli studentów i doktorantów podczas, gdy według Zarządzenia powinno być dwóch studentów i jeden doktorant, a także powołany przewodniczący Komisji nie spełnia warunku nałożonego przez Rektora UO), niestety wskazany problem dotyka również innych wydziałów Uniwersytetu.

Przyjęta przez Wydział strategia rozwoju na lata 2009-2014 wskazuje (zob. powyższe cytaty), że oceniana Jednostka bardzo dobrze identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym, co jeszcze jest potwierdzane działalnością zgodną ze strategią. We wszystkich pięciu obszarach strategii widać, jakie duże znaczenie Wydział przyznaje doskonaleniu jakości. O czym świadczy też, że już na początku obowiązywania strategii rozwoju, czyli w 2009 roku Prezydium PKA oceniło jakość kształcenia na kierunku *nauki o rodzinie* na ocenę *pozytywną*, dwa lata później Prezydium PKA oceniło jakość kształcenia na kierunku *teologia* na ocenę *wyróżniającą*, co można uznać za działanie zgodne ze strategią, podobnie, jak otrzymanie w 2010 roku kategorii I w ocenie parametrycznej MNiSzW. W Raporcie samooceny napisano: *Przyjęte dotychczas rozwiązania traktujemy jako punkt wyjścia do przygotowania strategii rozwoju Wydziału na lata 2012/2016.*

4). Ocena roli interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia.

Wydział Teologiczny UO swoją misję i strategię utożsamia z misją/strategią Uczelni (por. Misja. Cele strategiczne. Cele operacyjne. Strategia rozwoju Uniwersytetu Opolskiego w latach 2009-2014, Opole 2009, Misja i strategia rozwoju Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego w latach 2009-2014, Opole 2009). *Za najważniejsze działania uznano zintensyfikowanie działań na czterech, powiązanych ze sobą obszarach: umiędzynarodowienie badań naukowych, wzbogacenie regionu swoimi osiągnięciami, budowa nowoczesnej oferty dydaktycznej, optymalizacja wykorzystania zasobów* (por. Raport Samooceny, s. 3). Do dyskusji nad misją i strategią Wydziału zaproszeni zostali pracodawcy.

Trudności nastręcza obiektywna ocena tej współpracy z uwagi na brak dokumentacji z tych spotkań i konsultacji, jak i nieliczna grupa pracodawców obecna na spotkaniu z członkami i ekspertami PKA. W swoich wypowiedziach podczas spotkania pracodawcy podkreślali, że proszono ich o konsultacje a ich uwagi zostały zastosowane szczególnie podczas tworzenia programów kształcenia. Interesariusze zewnętrzni, jak i wewnętrzni, bez wątpienia uczestniczą w formułowaniu i realizacji strategii Wydziału Teologicznego, w tym w budowaniu wysokiej jakości kształcenia. Uwzględniając specyfikę Wydziału największym interesariuszem zewnętrznym jest Kościół, stąd WT UO musi uwzględniać w pełni oczekiwania i zapisy porozumień zawartych pomiędzy Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego a Kościołem katolickim w Polsce w sprawie funkcjonowania wydziałów teologicznych na uczelniach świeckich, wskazań zawartych w dokumentach watykańskich oraz diecezjalnych. Jest to niezbędne w celu dostosowania studiów i poziomu nauczania do potrzeb środowiskowych (szczególnie wyraźnie rysuje się to na kierunku teologii o specjalnościach katechetyczno-pastoralnej kapłańskiej, czy też diakońskiej. Dotyczy to m.in. określenia kwalifikacji intelektualnych i ideowych.

W Radach Programowych Instytutów zasiadają na stałe reprezentanci Kurii Diecezjalnej, podobnie jak ma to miejsce w przypadku rozmów kwalifikacyjnych na kierunku teologia. Dodatkowym wsparciem działań nieformalnych są wszystkie lokalne wspólnoty kościelne, instytucje samorządowe i poza samorządowe, ośrodki szkolno-wychowawcze, adopcyjne, poradnie pedagogiczno-psychologiczne, szkoły (wszystkie wymienione instytucje współpracują z Wydziałem m.in. w zakresie praktyk zawodowych). Rola ich jednak sprowadza się w głównie do konsultacji w sferze działań nieformalnych (brak dokumentacji z rozmów-spotkań), co zostało potwierdzone na spotkaniach z pracodawcami, słuchaczami studiów podyplomowych oraz z absolwentami Wydziału. Zwłaszcza ci ostatni z dużym zaangażowaniem deklarują chęć współpracy i oczekują na bardziej precyzyjnie sformułowane postulaty współpracy (jako czynnik doradczy) ze strony WT. Z całą pewnością jest to obszar jeszcze słabo zagospodarowany przez władze Wydziału i chyba niedoceniany potencjał. Domena wzbogacania regionu w potencjał intelektualny absolwentów rozwijana jest dalej w ramach kształcenia ustawicznego (studia doktoranckie, studia podyplomowe). Potrzeby w tej materii zgłaszane są również bezpośrednio przez przedstawicieli Kurii Diecezjalnej w Opolu.

Podobnie grupa interesariuszy wewnętrznych, jaką stanowią studenci, uczestniczy w posiedzeniach Rad Programowych. Z działań tych wyłączeni są niestety słuchacze Studiów Podyplomowych. Natomiast obydwie grupy deklarowały, podając liczne przykłady swoich działań nieformalnych, że takie poczynania miały istotny wpływ na program studiów

(dostrzegalna korekta programów studiów na przestrzeni 4 lat studiów). **Zespół Oceniający PKA postuluje wzmocnienie oraz sformalizowanie zaangażowania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych zarówno w formułowaniu jak i realizacji strategii jednostki.**

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Załącznik nr 4 Informacja o studiach doktoranckich i podyplomowych prowadzonych w jednostce oraz o uprawnieniach do nadawania stopni naukowych, w zakresie których nie są prowadzone studia doktoranckie

**Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego²
KRYTERIUM SPEŁNIONE W PEŁNI**

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Strategia wydziału jest całkowicie zbieżna z misją i strategią Uniwersytetu Opolskiego zarówno w zakresie zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, prowadzonych badań naukowych jak i związku z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego.**
- 2) Przyjęta na Wydziale Teologicznym UO koncepcja kształcenia obejmuje jednolite studia magisterskie, studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia oraz studia podyplomowe. Natomiast niezbędne jest dopracowanie Misji i Strategii Wydziału z formalnym uwzględnieniem doktorantów.**
- 3) Przyjęta strategia rozwoju wraz z koncepcją kształcenia i działalnością naukową świadczą, że oceniany Wydział znakomicie identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym, w tym na terenie Śląska Opolskiego. W przyjętej strategii i działaniach z nią zgodnych ujawnia się wielkie znaczenie przypisywane jakości kształcenia mimo zaobserwowanych pewnych nieprawidłowości w zakresie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.**
- 4) Ocenę roli interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia należy określić jako znaczącą jednak wymagającą większego zaangażowania zarówno interesariuszy wewnętrznych (doktoranci, słuchacze studiów podyplomowych) jak i świeckich interesariuszy zewnętrznych do udziału w przedmiotowych procesach. Niezbędne jest sformalizowanie roli interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia.**

² Według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

1). Ocena struktury systemu, podziału kompetencji i odpowiedzialności. Ocena przejrzystości i efektywności struktury decyzyjnej w obszarze zarządzania jakością, prawidłowości i skuteczności podejmowanych działań oraz wpływu interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na decyzje podejmowane w zakresie zapewnienia jakości kształcenia.

Senat Uniwersytetu Opolskiego Uchwałą nr 14/96-99 z dnia 18 XII 1997 roku wprowadził Uczelniany System Stymulacji i Oceny Jakości Kształcenia. Jako zasadnicze cele wymieniono w niej: *stymulowanie ciągłego doskonalenia jakości kształcenia w UO, podniesienie rangi pracy dydaktycznej i przyznanie jej miejsca w opinii społeczności akademickiej i w ocenach nauczycieli akademickich oraz dostarczanie społeczeństwu wiarygodnych informacji na temat jakości kształcenia i poziomu wykształcenia absolwentów.* Następnie w tej Uchwale wymieniono oceniane obszary – *program kształcenia, realizacja procesu kształcenia, warunki realizacji procesu kształcenia oraz wyniki kształcenia.* Kolejną część tej uchwały zdefiniowała instrumenty oceny wewnętrznej:

- *formalna dokumentacja procesu dydaktycznego (...). Poszczególne składniki dokumentacji opracowywane są na wydziałach i przyjmowane w formie uchwał Rad Wydziałów, rozporządzeń Dziekanów oraz informacji przedstawianych studentom przez prowadzących zajęcia nauczycieli akademickich;*
- *ankietyzacja studentów;*
- *ankietyzacja absolwentów;*
- *zbieranie opinii pracodawców na temat praktycznego wykorzystywania wiedzy i umiejętności absolwentów w pracy zawodowej;*
- *hospitacje.*

W Uchwale przedstawiono 5 parametrów ilościowych, których optymalne wielkości i/lub charakterystyki powinny być określone przez poszczególne wydziały w postaci uchwał Rad Wydziałów lub rozporządzeń Dziekanów i zaakceptowane przez Rektora. Władze wydziałów corocznie powinny ustalać ich poziom i podawać do wiadomości Rektora, społeczności Wydziału, a także mogą być dostępne dla otoczenia poprzez publikacje.

Uchwała powyższa określa wykorzystanie wyników ocen do:

- *stałego doskonalenia treści programowych i warunków realizacji procesu dydaktycznego,*
- *oceny pracowników,*
- *prowadzenia polityki kadrowej,*
- *nagradzania pracowników,*

- *sterowania strumieniem środków finansowych wspierających innowacje dydaktyczne,*
- *działalności marketingowej Uczelni.*

Zgodnie z Uchwałą nr 14/96-99, za jej realizację odpowiedzialni są Dziekani Wydziałów, natomiast wyniki ankietyzacji i hospitacji pozostają poufne (jedynie wyniki działania tych instrumentów Dziekani mogą podać do wiadomości zainteresowanemu nauczycielowi akademickiemu i jego przełożonemu).

W ostatnim paragrafie Uchwała nakazuje Radzie Wydziału przynajmniej raz w roku podjęcie tematu doskonalenia jakości kształcenia z wykorzystaniem informacji zgromadzonych w efekcie stosowania niniejszej Uchwały.

Dziekan Wydziału Teologicznego 13 XII 2011r. powołał Zespół ds. Wewnętrznej Oceny Jakości Kształcenia, w którego skład wchodzi pięciu samodzielnych nauczycieli akademickich. Pierwsze zebranie Zespołu odbyło się 14 II 2012r., na którym zapoznano się z postawionymi przed nim zadaniami. Jednocześnie zasugerowano, by Rada Instytutu Nauk o Rodzinie powołała osobny Zespół ds. Jakości Kształcenia, Strategii Rozwoju i Promocji Instytutu.

Natomiast 5 III 2012 roku Rektor Uczelni wydał zarządzenie nr 8/2012 w sprawie uczelnianego systemu doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie Opolskim określające *zakres działania, skład oraz tryb wyboru Uczelnianego Zespołu Doskonalenia Jakości Kształcenia, zespołów doskonalenia jakości kształcenia wydziałów oraz zespołów doskonalenia jakości kształcenia działających w jednostkach ogólnouczelnianych prowadzących działalność dydaktyczną.* Jeśli chodzi o zespoły wydziałowe, to zarządzenie precyzuje ich sposób powołania – Dziekan powołuje je na okres trwania kadencji – oraz ich skład – odpowiedni prodziekan, do trzech nauczycieli akademickich, jeden doktorant wskazany przez Samorząd Doktorantów oraz dwóch studentów, wskazanych przez Samorząd Studencki. Według tego zarządzenia Wydziałowy Zespół w celu zapewnienia jakości kształcenia opracowuje i przedstawia Dziekanowi wnioski i projekty dotyczące:

- *polityki, określającej cele i strategię zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w wydziale,*
- *procedur zapewnienia jakości, określających sposoby realizowania przyjętych przez wydział (...) założeń i celów,*
- *zasad zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów nauczania i ich efektów,*

- *zasad oceniania studentów i doktorantów, uwzględniających konieczność publikowania i konsekwentnego stosowania kryteriów, przepisów i procedur,*
- *zasad zapewnienia jakości kadry dydaktycznej gwarantującej prowadzenie zajęć dla studentów i doktorantów przez wykwalifikowaną i kompetentną kadrę oraz umożliwiających nauczycielom akademickim podnoszenie kwalifikacji i kompetencji,*
- *zasad monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu zasobów do nauki (...) oraz środków wsparcia dla studentów i doktorantów (...),*
- *zasad gromadzenia, analizowania i publikowania informacji na temat kształcenia w wydziale (...) z wykorzystaniem m.in. USOS,*
- *zasad publikowania informacji na temat kształcenia (...).*

Ponadto Wydziałowy Zespół powinien sporządzać zgodnie z wytycznymi Uczelnianego Zespołu sprawozdanie z oceny własnej i przedstawić je Dziekanowi. W powyższym zarządzeniu określa się rolę Międzywydziałowego Centrum Kształcenia i Doskonalenia Pedagogicznego Uniwersytetu Opolskiego jako organu przeprowadzającego ankiety wśród studentów i doktorantów, analizującego wyniki tych badań ankietowych i przekazującego wyniki powyższych analiz dziekanom. Ponadto Dziekani są zobowiązani do wprowadzenia zagadnień stymulacji i oceny jakości kształcenia do programu posiedzeń Rad Wydziałów.

Dziekan Wydziału Teologicznego nie zastosował się do powyższego zarządzenia i nie zmienił składu Wydziałowego Zespołu, w związku z tym w dalszym ciągu w jego składzie brak dwóch przedstawicieli studentów i jednego przedstawiciela doktorantów, a także brakuje odpowiedniego Prodziekana. Ten skład pierwotny Wydziałowego Zespołu funkcjonował do dnia wizytacji. Natomiast 23 marca 2012 roku Rada Instytutu Nauk o Rodzinie powołała Zespół ds. Jakości Kształcenia, Strategii Rozwoju i Promocji Instytutu, w którego składzie jest przedstawiciel studentów (Instytut nie prowadzi studiów III stopnia). Jego zadaniem jest między innymi zapewnienie jakości kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych przez Instytut. Wyżej wymienione uchwała Senatu oraz Zarządzenie Rektora nie przewidują tworzenia tego typu zespołów na poziomie poniżej wydziałowego. Natomiast pozostałe dwa instytuty (Instytut Ekumenizmu i Badań nad Integracją oraz Instytut Liturgii, Muzyki i Sztuki Sakralnej) oraz 9 katedr nienależących do działających trzech instytutów nie mają swoich komisji, a ich działania dotyczące zapewnienia jakości kształcenia podlegają bezpośrednio Wydziałowemu Zespołowi. Zatem struktura WSZJK jest niespójna. Dziekan decyzją nr 02/2012 z 19 października 2012 roku powołał **Rady Programowe** poszczególnych

kierunków studiów (I i II stopnia), w których składach są przedstawiciele studentów. Rozmowa z członkami Wydziałowego Zespołu pokazała, że powołany Instytutowy Zespół ma wdrażać procedury projakościowe, a jego doświadczenia zostaną później wzięte pod uwagę przy wdrażaniu WSZJK na poziomie wydziałowym. Ponadto w skład Wydziałowego Zespołu nie wchodzi żaden z prodziekanów Wydziału, oraz przedstawiciele studentów i doktorantów, co jest złamaniem zarządzenia Rektora, o którym była mowa wyżej. To powoduje również zmniejszenie przejrzystości i efektywności podejmowanych działań, a także wyeliminowanie na poziomie wydziałowym najważniejszych interesariuszy wewnętrznych. Ponadto powoduje to rozmycie kompetencji i odpowiedzialności. W składzie powyższych ciał nie przewidziano przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych.

W tym miejscu należy dodać, że na terenie Wydziału działają dwa systemy zapewnienia jakości kształcenia. Jeden wewnętrzny, a drugi zewnętrzny – kościelny. Wynika to z umowy zawartej 20 IX 1994 roku między Przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski i Biskupem Opolskim a Ministrem Edukacji Narodowej w sprawie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego. Nadzór nad Uczelnią sprawuje MNiSzW, natomiast nad Wydziałem Teologicznym w części zapisanej w umowie – władze Kościoła katolickiego. Dotyczy to w szczególności:

- doboru nauczycieli akademickich i innych pracowników Wydziału,
- troski o tożsamość katolicką Wydziału, polegającą na zagwarantowaniu realizacji programów studiów oraz wierności doktrynie katolickiej,
- sposobu wydatkowania środków finansowych przekazanych przez władze kościelne na pokrycie kosztów materialnych, związanych z utrzymaniem i funkcjonowaniem obiektów użytkowanych przez Wydział Teologiczny.

Władze kościelne reprezentuje Wielki Kanclerz Wydziału Teologicznego (Opolski Biskup Diecezjalny). Gwarantowane jest jego prawo do m.in.:

- udzielania - a w razie konieczności cofania - misji kanonicznej nauczycielom akademickim prowadzącym zajęcia w zakresie dyscyplin odnoszących się do wiary i obyczajów oraz wyrażania pozostałym nauczycielom zgody na nauczanie innych przedmiotów (nauczyciel, któremu cofnięto misję kanoniczną lub zgodę na nauczanie nie może prowadzić zajęć na Wydziale Teologicznym a fakt cofnięcia może być powodem rozwiązania umowy o pracę);
- przedkładania Kongregacji Wychowania Katolickiego wniosków o „nihil obstat” wymaganego dla profesorów oraz doktorów honoris causa;

- informowania Kongregacji Wychowania Katolickiego o poważniejszych sprawach Wydziału i przesyłania jej okresowych sprawozdań o stanie Wydziału.

Studia teologiczne obejmują pięcioletnie studia magisterskie (ogólny kurs teologii) oraz studia doktoranckie (dwuletnie studia licencjackie - ad licentiatum i roczne studia – ad lauream), zgodnie z przepisami kościelnymi. W tym miejscu ujawnia się mocna rola interesariusza zewnętrznego, jakim jest Kościół katolicki.

Zatem system zapewnienia jakości kształcenia jest złożony z dwóch systemów: wewnętrznego i kościelnego. Systemy te mają jeden element wspólny: studia teologiczne, szczególnie o specjalności kapłańskiej, natomiast obecnie badanie jakości kształcenia na studiach III stopnia prowadzi tylko strona kościelna. Zespół oceniający uważa, że dla większej przejrzystości i efektywności kształcenia obydwie systemy powinny ze sobą współpracować, a w odniesieniu do studiów teologicznych warto opracować wspólny system jakości kształcenia. W obecnych ramach prawnych WSZJK określony na Uniwersytecie obejmuje wszystkie formy kształcenia, a zatem także *teologię* i studia III stopnia, które obejmuje system kościelny.

Należy wskazać na jeszcze jednego interesariusza zewnętrznego, który dokonuje ewaluacji jednych studiów podyplomowych: projekt *Ekumeniczne drogi pojednania w Europie* jest współfinansowany przez Komisję Europejską ds. Edukacji i Kultury w ramach Programu Jean Monet. Tam też są wysyłane analizy kształcenia wraz z analizą ankiet słuchaczy tego studium. Trzeba jednak dodać, że analizy te nie są włączane do prac Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, a nawet nie są archiwizowane z analizą ankiet studenckich przeprowadzanych na studiach I i II stopnia. Jeśli chodzi o ocenę kadry, nie mają wpływu na jej ocenę okresową (jedynie wyniki ankietyzacji studentów I i II stopnia są brane pod uwagę jako ocena działalności dydaktycznej). Zatem mamy do czynienia z dwoma systemami rozłącznymi. Nie sprzyja to efektywności funkcjonowania WSZJK ani przejrzystości podejmowania decyzji.

Zespół Oceniający uważa, że WSZJK określony przez Rektora powinien brać pod uwagę analizy wysyłane do Komisji Europejskiej oraz ściśle współpracować ze stroną kościelną (np. korzystać z ich analiz) lub bez względu na wyżej wymienionych interesariuszy zewnętrznych WSZJK powinien objąć zgodnie z ww. Uchwałą Senatu i Zarządzeniem Rektora wszystkie rodzaje i formy kształcenia na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego.

2). Ocena kompleksowości systemu - czy obejmuje wszystkie prowadzone w jednostce rodzaje studiów: I-II stopnia, w tym indywidualne międzyobszarowe, III stopnia (doktoranckie), podyplomowe, oraz uwzględnia wszystkie czynniki mające wpływ na jakość kształcenia.

WSZJK określony w wymienionych wyżej dokumentach: Uchwale Senatu i Zarządzeniu Rektora obejmuje wszystkie poziomy kształcenia, w tym *międzyobszarowe indywidualne studia humanistyczno-społeczne* oraz studia podyplomowe. Natomiast na Wydziale Teologicznym UO zostały wdrożone tylko wybrane elementy i obecnie nie obejmuje on studiów doktoranckich oraz podyplomowych. Trzeba jednak dodać, iż studia doktoranckie są ewaluowane przez władze Kościoła katolickiego. Z kolei studia podyplomowe prowadzone w ramach programu Jean Monet są ewaluowane przez interesariusza zewnętrznego – Komisję Europejską. Warto dodać, że Wydział planuje uruchomić ocenę nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na pozostałych studiach podyplomowych od bieżącego roku akademickiego. Zespół Oceniający nie ocenia pozytywnie obecnej sytuacji – realnie wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia nie obejmuje studiów doktoranckich i podyplomowych, a doktoranci i studenci mają wpływ na jakość kształcenia jedynie nieformalnie lub jako członkowie Rady Wydziału (oczywiście oprócz ankietyzacji).

Ocena funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia tj.:

- doboru procedur i narzędzi służących do badania poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia, kryteriów i metod oceny, a także prawidłowości sekwencji procedur i ich przeprowadzania,
- metod analizy otrzymanych wyników, formułowanych ocen oraz planowania i realizacji działań w celu poprawy jakości kształcenia,
- mechanizmów weryfikacji wyników przeprowadzonych działań korygujących, naprawczych i doskonalących, w odniesieniu do:

a) stopnia realizacji efektów kształcenia:

Na Wydziale nie zostały jeszcze określone i wdrożone wszystkie procedury zapisane w wymienionych wyżej Uchwale Senatu i Zarządzeniu Rektora. Natomiast są wykorzystywane następujące działania:

- analiza zasad rekrutacji – powołany Sekretarz Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej po konsultacji z dyrektorami instytutów i kierownikami katedr pozainstytutowych przedstawia Dziekanowi, a ten Radzie Wydziału propozycje zasad rekrutacyjnych, które po zatwierdzeniu są przesyłane do Senatu i ten włącza je do uchwały rekrutacyjnej opisującej zasady rekrutacyjne obowiązujące za niecałe dwa lata (jest to procedura nieformalna, nigdzie nie zapisana, przedstawiona przez Dziekana w czasie spotkania z Zespołem Oceniającym, co więcej te zasady nie są oparte o żadną analizę dotyczącą możliwości osiągnięcia efektów kształcenia czy sylwetki absolwenta); Zespół Oceniający proponuje dokładne przeanalizowanie tego postępowania przez Wydziałowy Zespół i zaproponowanie metody analitycznej pozwalającej określić minimalny poziom wiedzy i umiejętności wymaganej na wejściu do

kształcenia szczególnie na poziomie II stopnia, tak by możliwe było osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia;

- procedura monitorowania zaliczania (osiągania efektów kształcenia) praktyk studenckich – praktyki na poszczególnych kierunkach są głównie odbywane w instytucjach kościelnych, szkołach oraz w organizacjach pozarządowych i we wszystkich przypadkach efekty kształcenia studentów są oceniane bardzo wnikliwie i biorą w nich udział interesariusze zewnętrzni (podkreślano to zarówno na spotkaniu z tymi interesariuszami oraz z przedstawicielami studentów i władzami Wydziału), ważnymi elementami są opinie interesariuszy zewnętrznych na temat przygotowania merytorycznego studenta do realizowanych zadań wyrażone w arkuszach pohospitacyjnych i w opinii o praktykancie (celem tych działań jest określenie oceny zaliczenia praktyki); niestety na tym się ta procedura kończy, brak jest pochylenia się nad wynikami tych analiz Wydziałowej Komisji ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia w celu analizy systemu praktyk studenckich i metod ich zaliczania;
- ankietyzacja studentów – pytania ankietowe (12 pytań oceniających i jedno otwarte) dotyczą jakości przeprowadzania zajęć oraz oceny weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia (czy to określonych zgodnie z KRK, czy ze standardami kształcenia); przeprowadzane są raz w semestrze po zakończeniu zajęć każdego przedmiotu, organizuje i analizuje wyniki Międzywydziałowego Centrum Kształcenia i Doskonalenia Pedagogicznego Uniwersytetu Opolskiego, które przesyła je na Wydział, a każdy nauczyciel akademicki otrzymuje wyniki dotyczące jego osoby; jeżeli nauczyciel akademicki otrzyma ocenę poniżej 4, to prowadzone są z nim rozmowy wyjaśniające i ostrzegawcze (w kilku przypadkach rozwiązano współpracę z takimi osobami), również wyniki zbiorcze są omawiane na zebraniach instytutów i katedr (te ostatnie informacje nie są sformalizowane, podobnie jak ocena graniczna, a podane zostały na spotkaniu z władzami Wydziału); powyższa procedura dotyczy tylko kształcenia na wszystkich kierunkach studiów na poziomie I i II stopnia, natomiast nie dotyczy studiów doktoranckich i podyplomowych, ale tu gdzie jest stosowana wykazuje efektywność;
- stopień realizacji efektów kształcenia na studiach III stopnia oraz na specjalności kapłańskiej kierunku *teologia* (jednolite studia magisterskie) jest weryfikowany przez stronę kościelną, gdzie omawia się postępy każdego słuchacza, gdzie na studiach doktoranckich przy przeprowadzaniu egzaminu licencjackiego (*Licencjat Rzymski*) weryfikowane są poziom osiągnięć efektów kształcenia po drugim roku studiów trzeciego stopnia; według słów kierownika studiów doktoranckich, a także władz Wydziału, efektywność działania *kościelnego* systemu jakości jest wysoka (studium teologii kandydaci do kapłaństwa są stale oceniani przez Radę Seminaryjną³ – odpowiedzialną za jakość kształcenia studentów kandydatów do kapłaństwa – pod względem

³ W jej składzie są z urzędu Dziekan i Prodziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, a także pracownik Wydziału odpowiedzialny za praktyki.

nabywanej wiedzy, jak też aktywności w kołach naukowych oraz uzyskiwania umiejętności praktycznych w czasie praktyk katechetycznych i pastoralnych, Rada spotyka się przynajmniej pięciokrotnie w roku akademickim a ważnym punktem obrad jest za każdym razem ocena jakości kształcenia na podstawie wyników naukowych osiągniętych przez studentów na konkretnych latach i każdy student oceniany jest indywidualnie pod względem poziomu wiedzy teoretycznej, jak i umiejętności praktycznych, a przy okazji analizuje się listy egzaminacyjne, zwracając uwagę na sposób oceniania czego rezultatem są czasami skierowane do dziekana Wydziału wnioski o przeprowadzenie rozmów z wykładowcami, którzy zawyżają wyniki egzaminacyjne – Zespół nie otrzymał protokołów z posiedzeń Rady Seminaryjnej, ale Dziekan Wydziału poinformował o przypadkach kończenia współpracy z nauczycielami akademickimi, z którymi przeprowadzone rozmowy nie doprowadziły do pozytywnych zmian); Zespół Oceniający stoi na stanowisku, że WSZJK określony na Uniwersytecie Opolskim powinien objąć swoimi działaniami również wymienione wyżej studia, dając możliwość wypowiedzenia się studentom i słuchaczom w anonimowych ankietach na ten temat;

- studia podyplomowe nie są objęte działaniem WSZJK, natomiast słuchacze studiów współfinansowanych przez Komisję Europejską (zob. wyżej) w badaniach ankietowych wypowiadają się na temat m.in. dotyczący realizacji efektów kształcenia (analizy tych ankiet wraz z raportem są wysyłane do jednostki współfinansującej i nie są tematem analiz Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia), ale w ten sposób zapewniany jest ich wysoki poziom kształcenia (akceptowany przez instytucję finansującą);
- brak jest również przeprowadzania analiz struktur ocen zaliczeniowych i egzaminacyjnych wraz z wylosowanymi pracami przejściowymi, egzaminacyjnymi i dyplomowymi (ostatnie jest przykładem niewykonania wyżej wymienionego Zarządzenia Rektora);
- na kierunku *muzykologia* do procedur sprawdzania osiągnięcia efektów kształcenia należy udział studentów w festiwalach, konkursach, organizowane międzynarodowe szkoły letnie, a także fakt egzaminów otwartych (w większości przypadków egzaminów dotyczących umiejętności artystycznych), na tym kierunku tymi sprawami zajmuje się Rada Programowa;
- efekty końcowe kształcenia są dyskutowane poza kulisami w czasie nieformalnych corocznych zjazdów absolwentów z władzami Wydziału (brak dokumentacji).

Biorąc pod uwagę powyższe analizy Zespół Oceniający stwierdza, że w obszarze realizacji efektów kształcenia system nie jest kompleksowy pod względem obejmowania wszystkich rodzajów prowadzonego kształcenia i jego stopni. **Zespół zaleca jak najszybsze przeprowadzenie analizy stosowanych procedur i uzupełnienie ich zarówno pod względem przedmiotowym i podmiotowym.**

- b) udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie badania i oceny poszczególnych czynników, a także analizy skuteczności działań naprawczych; udziału przedstawicieli rynku pracy w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia

W powołanym przez Dziekana Wydziałowym Zespole ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia brak jest przedstawicieli studentów i doktorantów oraz brak prodziekana ds. dydaktyki jako przewodniczącego, co jest sprzeczne z wyżej wymienionym zarządzeniem Rektora. W powołanej Komisji Instytutu Nauk o Rodzinie przedstawiciel jest, ale o możliwości powoływania komisji na poziomie instytutów działających na wydziałach nie ma ani słowa w ww. zarządzeniu Rektora i uchwale senatu. Studenci i doktoranci zasiadają natomiast w Radzie Wydziału, gdzie oceny jakości powinny być omawiane, a po przeanalizowaniu protokołów Rad Wydziału *tematy jakościowe* są omawiane nieregularnie i incydentalnie. Zatem najważniejsi interesariusze wewnętrzni w praktyce nie mają żadnego wpływu na funkcjonowanie WSZJK na Wydziale Teologicznym poza wypełnianiem ankiet nie znając rezultatu tej procedury.

Większy wpływ na funkcjonowanie WSZJK na Wydziale mają interesariusze zewnętrzni, tacy jak Kościół katolicki, szkoły, instytucje pomocy społecznej oraz rodziny. Ich wpływ na ocenę poszczególnych czynników kształcenia jest według Zespołu Oceniającego duży ale niesformalizowany do końca. Zespół Oceniający został poinformowany o wpływie tych interesariuszy na programy kształcenia, szczególnie nowych kierunków, jak *muzykologia*, *kultura śródziemnomorska*, czy najmłodszy kierunek – *międzyobszarowe indywidualne studia humanistyczno-społeczne*. Największy wpływ mają oni przy analizowaniu realizacji praktyk studenckich (zob. wyżej), a także w czasie nieformalnych corocznych spotkań absolwentów i ich spotkań z władzami Wydziału. Natomiast duży wpływ Kościoła wynika z umowy zawartej między Przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski i Biskupem Opolskim a Ministrem Edukacji Narodowej w sprawie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego w dniu 20 IX 1994 roku. Z tej umowy (zob. wyżej) wynika wpływ strony kościelnej na programy kształcenia, kadre prowadzącą zajęcia na Wydziale Teologicznym, a także na innych pracowników. Efektywność tych działań można uznać za dużą.

Zespół ocenia pozytywnie rolę interesariuszy zewnętrznych w doskonaleniu jakości kształcenia na Wydziale (nie zawsze formalna), natomiast negatywnie ograniczone możliwości formalnego działania najważniejszych interesariuszy wewnętrznych – studentów i słuchaczy studiów doktoranckich i podyplomowych. Zespół Oceniający zaleca jak najszybsze powołanie Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia zgodnie z

przepisami zarządzenia Rektora nr 8/2012 z dnia 5 marca 2012 roku. Władze Wydziału powinny się zastanowić nad formalnym włączeniem interesariuszy zewnętrznych do prac nad zapewnieniem jakości kształcenia na Wydziale Teologicznym.

- c) monitorowania losów absolwentów w celu badania zbieżności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy,

Procedura przeprowadzania badania została określona w Regulaminie monitorowania karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu Opolskiego zatwierdzonym Uchwałą Senatu nr 122/2008-2012 z dn. 26.05.2011 r., ale brak jest wyników przeprowadzonego badania dotyczącego absolwentów Wydziału Teologicznego (jeszcze nie dostarczono – analizę prowadzi Zespół ds. Badań Losów Absolwentów Uniwersytetu Opolskiego). Nieformalnie poznawanie losów absolwentów następuje w czasie corocznych zjazdów absolwentów. Duża część absolwentów pracuje w organach Kościoła Katolickiego i ich losy są najlepiej poznane.

Zespół Oceniający zaleca jak najszybsze włączenie się do badań losów absolwentów, szczególnie, że na poziomie Uniwersyteckim badania absolwentów są prowadzone (29 lutego 2012 roku ukazało się *Sprawozdanie z realizacji monitoringu karier zawodowych absolwentów w UO – Etap I, rok akademicki 2010/2011*). Obecnie na Wydziale monitorowanie powyższe jest prowadzone nieformalnie – kontakty osobiste z absolwentami. Część absolwentów Wydziału wraca na studia podyplomowe. Interesującym faktem jest 100% zatrudnienie absolwentów kierunku *teologia* o specjalności kapłańskiej i podobna sytuacja u absolwentów *muzykologii*.

- d) programów i planów studiów, ich monitorowania i aktualizacji,

W ostatnim roku akademickim najważniejszym zadaniem były zmiany programów kształcenia w celu dostosowania ich do wymogów KRR. Zadanie to zostało wykonane (Uchwały Rady Wydziału z dn. 21.03.2012 r. nr 292/2008-2012 w sprawie zatwierdzenia programów i efektów kształcenia na kierunku „muzykologia”, nr 291/2008-2012 na kierunku „nauki o rodzinie”, nr 290/2008-2012 dla kierunku „teologia”, nr 287/2008-2012 z dn. 29.02.2012 r. dla kierunku „kultura śródziemnomorska”, nr 306/2008-2012 z dn. 23.05.2012 r. w powyższej sprawie dla studiów doktoranckich, dostosowane zostały także programy studiów podyplomowych).

Zadanie monitorowania programów studiów na Wydziale powierzono Radom Programowym powołanym przez Dziekana 19 X 2012 roku. W skład Rad Programowych wchodzi też przedstawiciele studentów, których opinie i sugestie są często uwzględniane (są to słowa studentów biorących udział w spotkaniu z Zespołem Oceniającym).

Wnioski dotyczące zmian programów kształcenia zgłaszają studenci, słuchacze studiów doktoranckich i podyplomowych bezpośrednio do prowadzących zajęcia dydaktyczne, a także nauczyciele akademicy. Część z nich jest wprowadzana bez zmiany programu kształcenia w życie (dotyczy to uwag o zmianę rozłożenia akcentów kształcenia, aktualizacji treści nauczania nie wymagających uchwał Rad Wydziału czy Senatu), część natomiast jest przekazywana do Rady Programowej, która po przedyskutowaniu przekazuje proponowane zmiany Radzie Wydziału do zatwierdzenia. Szczególnie duży wkład we wprowadzane zmiany mieli studenci kierunku *nauki o rodzinie*, których propozycją było zmniejszenie liczby godzin zajęć z zakresu teologii na rzecz zajęć z obszaru psychologii i pedagogiki.

Zespół ocenia pozytywnie działanie tego obszaru działania WSZJK, ale zwraca uwagę władzom Wydziału, że ostateczne plany i programy studiów nie są opiniowane przez odpowiedni organ uchwałodawczy samorządu studenckiego, co musi się zmienić.

e) zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy i weryfikacji efektów kształcenia,

Zasady oceniania studentów, doktorantów oraz uczestników studiów podyplomowych w Uniwersytecie Opolskim są precyzyjnie opisane w następujących dokumentach Uczelni:

- Regulamin studiów (§ 7-14),
- Regulamin studiów doktoranckich (§ 27-28),
- Regulamin studiów podyplomowych (§ 32-33),
- procesu dyplomowania, poza przepisami określonymi w powyższych regulaminach, dotyczą także wytyczne do projektowania programów i planów studiów, stanowiące załącznik nr 3 do uchwały nr 131/2008-2012 Senatu UO;
- zasady przeprowadzania egzaminów dyplomowych określa Regulamin studiów. Tematy prac dyplomowych zatwierdza Rada Wydziału. Rada Wydziału, w drodze uchwały, wydaje zgodę na prowadzenie seminariów magisterskich przez osoby ze stopniem doktora.

Powyższe zasady nie odbiegają od przeciętnych zasad przyjmowanych w polskich szkołach wyższych. W czasie spotkania studenci uznali niniejsze zasady za przejrzyste i nie zgłaszali do nich żadnych uwag. Również żadnych uwag nie zgłaszali w czasie spotkań słuchacze studiów doktoranckich i podyplomowych. Studenci poznają zasady ich oceniania na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu oraz bezpośrednio z sylabusów przedmiotów, Natomiast na Wydziale Teologicznym brakuje określonych procedur oceniających i weryfikujących system oceniania studentów poza ankietyzacją studentów (tylko I i II stopnia). Brak jest także procedur monitorowania opinii doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych na ten temat poza sytuacjami opisanymi wyżej, z tym że wyniki tych badań

nie są tematem analiz Wydziałowej Komisji ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia. Natomiast narzędzie egzaminu komisyjnego przestało pełnić rolę kontroli obiektywizmu oceniających, ponieważ traktowane jest przez studentów i władze Wydziału jako jeszcze jeden termin zdawania egzaminu.

Zespół pozytywnie ocenia przyjęte na Wydziale zasady oceniania studentów i słuchaczy, natomiast negatywnie ocenia monitorowanie tego oceniania przez WSZJK.

e) jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym oceny dokonywanej przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej jednostki (doboru, weryfikacji, zapewnienia rozwoju kadry dydaktycznej),

WSZJK na Wydziale Teologicznym zawiera dwie procedury oceniające nauczycieli akademickich:

- ankietyzacja studentów (dotyczy tylko studiów na poziomie I i II stopnia), w której oceniane są cechy dydaktyczne nauczycieli akademickich oraz obiektywizm stawianych ocen;
- ocena okresowa nauczycieli akademickich zgodna z przepisami Ustawy: nauczyciel akademicki wypełnia arkusz oceny oceniający
 - działalność naukową (26 pozycji);
 - kształcenie kadr naukowych (15 pozycji);
 - działalność dydaktyczną (23 pozycje, w tym ocena otrzymana od studentów w procesie ankietowania);
 - działalność organizacyjną (40 pozycji);
 - działalność promocyjną;

a ponadto zawierająca załączniki uszczegóławiające wypełniane pozycje. Każda część jest zamieniana na punkty w sposób zrozumiały, a ocenę ostateczną otrzymuje się jako średnią ważoną ocen poszczególnych części, gdzie wagami są następujące zbiory liczb (kolejność zgodna z wymienianiem ocenianych działalności):

- ✓ niesamodzielnicy pracownicy naukowcy – {0,3; 0; 0,3; 0,3; 0,1},
- ✓ wykładowcy, starsi wykładowcy, docenci – {0,1; 0; 0,4; 0,33; 0,2},
- ✓ samodzielni pracownicy naukowcy – {0,25; 0,25; 0,25; 0,20; 0,05}

z tym, że aby uzyskać ocenę pozytywną należy osiągnąć co najmniej 0,5 w przypadku dwóch pierwszych grup nauczycieli akademickich i 0,6 – w przypadku ostatniej.

Zespół Oceniający bardzo wysoko ocenia niniejsze procedury ze względu na bardzo jasne zasady oceny, które zapewniają obiektywizm oceny i biorą pod uwagę prawie wszystkie

elementy pracy nauczyciela akademickiego, natomiast Zespół proponuje dalsze ulepszenie procedury poprzez wzięcie pod uwagę także jakości prowadzonych zajęć na studiach doktoranckich i podyplomowych poprzez rozszerzenie ankietyzacji na te formy kształcenia i włączenie otrzymanych ocen do wyznaczania oceny nauczyciela akademickiego, a także uruchomienie systemu hospicacji zajęć dydaktycznych na wszystkich poziomach i formach kształcenia (nieuruchomienie hospicacji zajęć dydaktycznych jest sprzeczne z ww. Uchwałą Senatu z 18 XII 1997 roku). Zespół Oceniający podkreśla, że działalność dydaktyczna w tym systemie waży od 25% do 40% w zależności od grupy nauczycieli akademickich, dla żadnej grupy nie jest niższa od działalności naukowej.

Zatrudnianie nauczycieli akademickich jest przeprowadzane drogą konkursową, ale z dodatkowym udziałem Wielkiego Kanclerza (zob. wyżej opisany nadzór nad Wydziałem Teologicznym władz Kościoła Katolickiego).

Wsparcie rozwoju naukowego nauczycieli akademickich jest realizowane poprzez stypendia, zmniejszanie pensum, płatne urlopy naukowe, ułatwienia finansowe i administracyjne w publikowaniu wyników badań, wysyłanie na staże zagraniczne. Te działania Zespół ocenia pozytywnie, szczególnie, że przyniosły w ciągu ostatnich 5 lat wzrost liczby profesorów tytularnych o 3 osoby (z 6 do 9), doktorów habilitowanych o 7 (z 15 do 22).

f) poziomu działalności naukowej jednostki, w szczególności w zakresie obszaru/obszarów wiedzy związanych z prowadzonym kształceniem,

Wydział Teologiczny uzyskał w 2010 roku I kategorię w ocenie parametrycznej dokonanej przez MNiSzW. W ramach WSZJK istnieją obecnie dwie procedury, których działanie dotyczy poziomu działalności Wydziału Teologicznego:

- analiza wypełnionych arkuszy ocen pracowników naukowych i dydaktycznych, a szczególnie analiza części pierwszej – działalność naukowa;
- Dziekan powołuje 4-osobową komisję, której zadaniem jest przegląd osiągnięć wszystkich jednostek naukowo-dydaktycznych działających w ramach Wydziału pod kątem oceny parametrycznej MNiSzW, wyniki przeprowadzonej analizy przewodniczący Komisji przekazuje Dziekanowi, a ten stawia ten materiał na Radę Wydziału, po czym uchwała RW jest przesyłana do Rektora.

Druga procedura nie jest zapisana w żadnym dokumencie i jest uruchamiana w okresie nadchodzącej oceny parametrycznej Wydziału. Zespół Oceniający ocenia zastosowane procedury pozytywnie, z tym że postuluje zwiększenie częstotliwości jej uruchamiania (w ramach samooceny Wydziału zgodnie z paragrafem 9 ww. Zarządzenia Rektora).

g) posiadanych zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz form/środków wsparcia studentów – administracyjnych, społecznych (powoływanie opiekunów lat, grup, organizowanie pomocy psychologicznej i prawnej, wsparcie przedsiębiorczości studenckiej itp.) i socjalnych.

W obszarze zapewnienia jakości infrastruktury dydaktycznej działają dwie procedury nieformalne:

- pracownicy Wydziału zgłaszają do Dyrektora Administracyjnego wszelkie zauważone usterki techniczne, a jego Dział je naprawia (z rozmowy z Dyrektorem Administracyjnym i z nauczycielami akademickimi wynika, że efektywność tego postępowania jest bardzo wysoka);
- Biblioteka Wydziałowa po zgłoszeniu przez nauczyciela akademickiego potrzeby zakupu podręcznika potrzebnego do procesu kształcenia zakupuje go mając dwa źródła finansowania: uczelniane i kościelne (na spotkaniach z Kierownik Biblioteki Wydziałowej, a także z nauczycielami akademickimi padały głosy o wysokiej efektywności tej niesformalizowanej procedury, natomiast na spotkaniu ze słuchaczami studiów podyplomowych padł zarzut zbyt małej liczby egzemplarzy niektórych podręczników i po zgłoszeniu tego faktu w Bibliotece przez słuchaczy, Biblioteka nie rozwiązała tego problemu).

Zespół Oceniający ocenia bardzo pozytywnie opisane wyżej postępowania z wyjątkiem niebrania pod uwagę przez Dyрекcję Biblioteki Wydziałowej postulatów słuchaczy studiów podyplomowych dotyczących zakupu niektórych podręczników. Zatem Zespół proponuje uwzględnianie głosów krytycznych studentów i słuchaczy na temat infrastruktury. Dobrze byłoby wprowadzić pytania z tego zakresu do ankiet. Poza tym proponuje podjęcie opracowania procedur bardziej sformalizowanych.

Do procedur wsparcia studentów i słuchaczy należą:

- wspomaganie działalności Studenckich Kół Naukowych działających na Wydziale Teologicznym;
- ustalanie cotygodniowych konsultacji kadry naukowo-dydaktycznej;
- powoływanie opiekunów lat, którzy stanowią pierwszą instancję (obok samorządu studenckiego, samorządu doktoranckiego nie ma na Wydziale), do której zwracają się studenci ze swoimi problemami;
- ułatwianie studentom i doktorantom publikacji wyników prowadzonych przez nich badań;
- pomoc studentom niepełnosprawnym (Biuro Osób Niepełnosprawnych UO);
- pomoc udzielana przez pełnomocnika ds. wymiany studenckiej (Erasmus i MOST);

- systematyczne spotkania Prodziekana ds. Kształcenia i Studentów z samorządem studenckim;
- wsparcie finansowe zgodnie z przepisami dotyczącymi funduszu stypendialnego;
- bezprzewodowy dostęp do Internetu poprzez system eduroam (niestety system ma założoną blokadę dla osób niezwiązanych z Wydziałem Teologicznym, co jest sprzeczne z ideą tego systemu, która osobie zapisanej do eduroam w swojej uczelni pozwala na wejście do Internetu w dowolnej uczelni w kraju i za granicą należącej do tego systemu).

Zespół pozytywnie ocenia metody wsparcia studentów i słuchaczy studiów doktoranckich i podyplomowych, jednocześnie postuluje zdjęcie blokady z eduroam, a także monitorowanie działania systemu pomocy materialnej, co wyeliminowałoby nieprawidłowości w formalnej strukturze komisji i zespołów stypendialnych powołanych na Wydziale.

h) systemu informacyjnego tj. sposobów gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji w zapewnieniu jakości kształcenia.

Ankiety studenckie są analizowane za pomocą systemu komputerowego ANKIETA. Wyniki są przesyłane tylko w wersji papierowej na Wydział, a tu trzymane w szufladzie dziekanatu w teczce zatytułowanej *Analiza jakości kształcenia* i dalej podany jest semestr (zimowy lub letni) oraz rok akademicki. Tytuł zapisany na teczce z wynikami badań ankietowych mówi sam za siebie – na Wydziale Teologicznym ankiety są głównym składnikiem WSZJK. Również w wersji papierowej trzymane są i inne dokumenty WSZJK: protokoły posiedzeń Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia. Brak jest postulowanej przez ww. zarządzenie Rektora samooceny Wydziału i określenia jego silnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń (SWOT). Natomiast ankiety samooceny pracowników Instytutu Nauk o Rodzinie są trzymane w komputerze powołanego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, Strategii Rozwoju i Promocji Instytutu.

Zespół Oceniający stwierdza, że na Wydziale Teologicznym brak jest systemu informacyjnego, który połączyłby w całość działania związane z gromadzeniem, analizowaniem (poza analizowaniem ankiet) i wykorzystywaniem informacji, które są potrzebne do zapewnienia jakości kształcenia. Zespół Wizytujący postuluje jak najszybsze stworzenie takiego systemu i połączenie go z systemem ogólnouczelnianym, tak by ograniczyć przesyłanie informacji *papierowych* między jednostkami Uczelni.

i) powszechnego/publicznego dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów.

Na stronie internetowej Wydziału Teologicznego są zamieszczone ogólne uwagi dotyczące m.in.:

- kierunków kształcenia wraz z ich ogólnie napisanymi programami;
- opis studiów doktoranckich z ich tematyką;
- opis prowadzonych studiów podyplomowych;
- zasady rekrutacji na wszystkie formy i stopnie kształcenia;
- organizacji studiów;
- szczegółowe informacje są w części logowanej i USOS-ie.

Poza stroną internetową są wydawane różne wydawnictwa informacyjne, m.in. *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego w latach 2008-2012* wydanej przez Redakcję Wydawnictwo UO, Seria *Z dziejów Kultury Chrześcijańskiej na Śląsku*, nr 68.

Zespół Wizytujący ocenia politykę informacyjną Wydziału pozytywnie.

j) Ocena mechanizmów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia stosowanych w celu zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych.

W czasie rozmowy z władzami Wydziału poinformowano Zespół o stosowaniu programu antyplagiatowego. Ponadto w regulaminie studiów istnieje zapisana możliwość zdawania egzaminu komisyjnego, ale na pytanie Zespołu, czy student pisząc podanie o taki egzamin pisze o powodach tego kroku (np. nieprawidłowo przeprowadzony egzamin, niesprawiedliwie wystawiona ocena), padła odpowiedź, że nie, bo na Wydziale Teologicznym egzamin komisyjny traktowany jest tylko jako dodatkowe podejście egzaminacyjne.

Cyklicznie odbywają się spotkania władz dziekańskich z samorządem studenckim, na których omawiane są problemy studentów, oceniani są opiekunowie lat i które mogą być narzędziem do zapobiegania zjawiskom patologicznym.

Na podstawie ogólnych przepisów prawnych na Uczelni poza WSZJK działają Komisje Dyscyplinarne (dla studentów, doktorantów, dla nauczycieli akademickich oraz odwoławcza) ze składem zgodnym z przepisami prawa.

Zespół wnosi o przemyślenie przez Wydziałowy Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia opracowania sformalizowanych procedur, których celem będzie zapobieganie zjawiskom patologicznym.

Zespół po analizie dokumentacji doszedł do wniosku, że na Wydziale nie w pełni respektowano ww. Uchwały Senatu i Zarządzenia Rektora dotyczących WSZJK.

Załącznik nr 5 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Załącznik nr 6 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wpływających na jakość kształcenia - wg badań jednostki

3) Ocena efektywności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w badaniu przez jednostkę jakości kształcenia prowadzonego na poszczególnych kierunkach studiów, studiach doktoranckich i podyplomowych, przeprowadzania weryfikacji i oceny działań naprawczych.

Ocena skuteczności sposobów monitorowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, częstotliwości i wyników przeglądów procedur, prawidłowości doboru metod i narzędzi przeprowadzania oceny danego czynnika w celu zwiększenia ich efektywności. Ocena efektywności mechanizmów i wyników ocen doskonalenia tego systemu. Ocena wpływu/stopnia wykorzystania wyników ocen jakości kształcenia dokonanych przez krajowe i zagraniczne instytucje akredytacyjne, w tym PKA, w procesie doskonalenia jakości prowadzonego kształcenia oraz weryfikacji prawidłowości funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia w jednostce. Informacja o zakresie zaleceń sformułowanych przez te instytucje i efektach związanych z nimi działań przeprowadzonych przez Uczelnię/jednostkę – okres 5 lat poprzedzających ocenę instytucjonalną lub ostatnią dokonaną ocenę, jeśli odbyła się wcześniej. Ocena stopnia objęcia obszarów wskazanych w zaleceniach działaniami naprawczymi i ich weryfikacja w wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia.

Z analizy dostarczonych dokumentów dotyczących funkcjonowania WSZJK oraz z rozmów z władzami Wydziału, z Wydziałowym Zespołem ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia, z kierownikami studiów doktoranckiego i podyplomowych, a także ze studentami i słuchaczami studiów podyplomowych wynika, że Wydział nie analizuje jakości kształcenia kompleksowo, nie analizuje działań naprawczych, co skutkuje brakiem analizy jego efektywności. Brakuje również określonych mechanizmów poprawy jego efektywności. Nie ma również opracowanych procedur naprawczych działania WSZJK, Zespół stwierdza, że System określony w ww. uchwale Senatu i zarządzeniu Rektora jest opracowany teoretycznie. Obecnie jest on stopniowo wdrażany. W rozmowie w czasie spotkania końcowego Prorektor UO powiedział, że władzom rektorskim znany jest stan wdrożenia Systemu. Wyjaśnił, że w tym i następnym roku akademickim nastąpić musi przyspieszenie tego procesu. Zespół Oceniający zgadza się z oceną Prorektora.

Załącznik nr 7 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wymagających działań korygujących, naprawczych lub doskonalących wskazanych podczas poprzedniej oceny instytucjonalnej dokonanej przez Polską Komisję Akredytacyjną

**Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego
KRYTERIUM SPEŁNIONE ZNACZĄCO**

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura Systemu nie jest przejrzysta, na Wydziale występuje Wydziałowy Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia i jeden z instytutów ma swoją komisję do spraw zapewnienia jakości kształcenia, dodatkowo spotykają się dwa systemy jakości: uczelniany z kościelnym (dotyczy to szczególnie studiów doktoranckich i specjalizacji kapłańskiej kierunku *teologia* (jednolite studia magisterskie). Jedno ze studiów podyplomowych jest oceniane przez Komisję Europejską, ale Wydziałowy Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia nie zajmuje się tym zagadnieniem. Zespół Oceniający PKA postuluje uproszczenie struktury Systemu. O ile interesariusze zewnętrzni mają wpływ na jakość kształcenia, to najważniejsi interesariusze wewnętrzni tego wpływu

(formalnie) zostali pozbawieni (poza wypełnianiem ankiet i to nie wszyscy), ponieważ ich reprezentanci nie są członkami Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia.

2) WSZJK nie jest systemem kompleksowym. Jego działania odnoszą się tylko do kształcenia na poziomie I i II stopnia, a nie biorą pod uwagę studiów doktoranckich i podyplomowych. Nie wszystkie procedury określone przez wskazane wcześniej zarządzenie Rektora zostały przyjęte na Wydziale. Głównie działają nieformalne, tradycyjne sposoby zapewnienia jakości kształcenia. Z procedur sformalizowanych działają tylko procedury oceniania kadry prowadzącej zajęcia na studiach I i II stopnia, Pozostałe procedury opisane w załączniku 5 nie są sformalizowane na poziomie Wydziału.

3) Wydział nie prowadzi kompleksowo WSZJK – brak jest analizy działań naprawczych, efektywności systemu oraz działań naprawczych systemu. Wdrażanie systemu zapewnienia jakości jest w fazie średnio zaawansowanej. Zespół postuluje przyspieszenie tego procesu. Trzeba jednak pamiętać o pozytywnym działaniu strony kościelnej w sferze osiągnięcia efektów kształcenia.

3. Cele i efekty kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich oraz podyplomowych, a także system weryfikujący i potwierdzający ich osiągnięcie

Ocena programu studiów doktoranckich i jego realizacji w zakresie możliwości osiągnięcia efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą:

- przygotowania do pracy o charakterze badawczym lub badawczo-rozwojowym poprzez stworzenie możliwości uzyskania zaawansowanej wiedzy dotyczącej najnowszych osiągnięć nauki w dziedzinie i obszarze prowadzonych badań;

Studia doktoranckie w zakresie nauk teologicznych funkcjonują na Wydziale Teologicznym na mocy umowy pomiędzy Przewodniczącymi Konferencji Episkopatu Polski i Biskupem Opolskim a Ministrem Edukacji Narodowej z dn. 20.09.1994 r. zgodnie z brzmieniem par. 6 Regulaminu Studiów Doktoranckich uchwalonego przez Senat Uchwałą Nr 142/2008-2012 z dnia 23.02.2012 r. W powyższym Regulaminie określono także aktualne procedury związane z tworzeniem studiów doktoranckich tj. zgodnie z par. 15 studia te tworzy Rektor na wniosek Rady Wydziału stosownie do zapisu w § 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 05.10.2011 r. w sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich (Dz. U. Nr 225, 1351).

Podobnie procedury związane z uruchamianiem studiów podyplomowych określono Regulaminie Studiów Podyplomowych zatwierdzonym Uchwałą Senatu nr 121/2008-2012 z dn.26.05.2011 r., zostały one także zachowane z wyjątkiem studiów podyplomowych „*Pokojowe rozwiązywanie konfliktów. Ekumeniczne drogi pojednania*”, które prowadzone są w ramach

programu Jean Monnet oraz realizacji projektu nr 2009-2739/001-001 „Ekumeniczne drogi pojednania w Europie” przez Europejską Katedrę Jean Monnet funkcjonującą na Wydziale, współfinansowane przez Komisję Europejską ds. Edukacji i Kultury. W związku z powyższym studia podyplomowe „*Coaching odpowiedzialnego rodzicielstwa i duchowości rodzinnej*” utworzone zostały na podstawie Uchwały Rady Wydziału nr 324/2008-2012 z dn. 28.06.2012 r., „*Socjoterapia i psychoprofilaktyka społeczna*” Uchwałą Rady Wydziału nr 323/2008-2012 z dn. 28.06.2012 r., „*Podyplomowe studium rodziny*” Uchwałą Rady Wydziału z dn.19.05.1998 r.

Rada Wydziału na posiedzeniach zatwierdza programy studiów doktoranckich (Uchwała Rady Wydziału Nr 306/2008-2012 z dn. 23.05.2012 r.) oraz studiów podyplomowych. Procedury w tym zakresie zostały zachowane. Dokumentacja potwierdzająca uzyskanie efektów kształcenia prowadzona jest w sposób właściwy, po wprowadzeniu Ustawą o szkolnictwie wyższym i aktami wykonawczymi do niej Krajowych Ram Kwalifikacji, programy zostały przebudowane, w oparciu o efekty kształcenia.

Program kształcenia studiów doktoranckich umożliwia zdobycie zakładanych efektów kształcenia, bowiem oferuje doktorantom szeroką wiedzę z dziedziny prowadzonych przez doktorantów badań, przekazywaną przez doświadczonych pracowników naukowo-dydaktycznych posiadających dorobek związany z daną dziedziną. Program uzupełniany jest o inne inicjatywy naukowe poszerzające kompetencje naukowo-badawcze doktorantów.

Program obejmuje m.in.: dwa ćwiczenia obligatoryjne: *dydaktyka szkoły wyższej I* i *dydaktyka szkoły wyższej II*, w sumie 60 godzin; dwa wykłady monograficzne do wyboru z listy 16 propozycji, w sumie 120 godzin. Należy jednocześnie wskazać na osiem fakultatywnych konwersatoriów tematycznych, z których doktorant na I i II roku studiów wybiera po dwa konwersatoria (w sumie 120 godzin), a na roku III i IV po jednym z konwersatoriów (w sumie 60 godzin). Obowiązkowe *ćwiczenia z nowych technologii w pracy dydaktycznej* (30 godzin), *praktyki zawodowe* (40 godzin), *seminarium doktorskie* (105 godzin), *redagowanie tekstu naukowego* (30 godzin) oraz *język obcy* (120 godzin) dopełniają program studiów doktoranckich. W ciągu czterech lat studiów obciążenie doktoranta wynosi 655 godzin zajęć dydaktycznych, czyli prawie 165 godzin w ciągu jednego roku akademickiego. Z przedstawionego programu studiów wynika osiągnięcie w całym czteroletnim cyklu kształcenia 60 punktów ECTS. W prawidłowym systemie 1 ECTS = 25-30 h, zatem odpowiada 25-30 godzinom nakładu pracy doktoranta. Ponieważ liczba godzin pracy doktoranta uwzględnia udział w zorganizowanych przez Wydział zajęciach, ale również czas poświęcony na samodzielne uczenie się i przygotowanie rozprawy doktorskiej. **Zdaniem Zespołu Oceniającego Wydział winien**

zatoszczyć się, by ocena nakładu pracy doktoranta była dokonywana z ich udziałem m.in. na podstawie informacji zwrotnych uzyskanych od doktorantów.

Dotychczas stosowanym systemem weryfikującym osiągnięcie zakładanych celów są przewidziane planem studiów zaliczenia i egzaminy oraz egzamin doktorski z filozofii. Bowiern w roku akademickim 2012/13 studia doktoranckie realizowane są w oparciu o zatwierdzone przez Senat Uczelni efekty kształcenia dla studiów doktoranckich w zakresie teologii. Wydział stwarza doktorantom możliwości uzyskania zaawansowanej wiedzy w przedmiocie najnowszych osiągnięć w dziedzinie i obszarze prowadzonych badań. W ramach studiów doktoranci uczestniczą w takich zajęciach jak: dydaktyka szkoły wyższej I i dydaktyka szkoły wyższej II. Zajęcia te generują wśród doktorantów aktywną postawę w zakresie poszukiwania i zdobywania wiedzy, a także doskonalenia warsztatu pracy. Nie bez znaczenia jest fakt, że doktoranci uczestniczą w seminariach doktoranckich, podczas których prezentują swoje wyniki badań a także mają możliwość zapoznania się z wynikami badań innych osób. Uczestniczą również w spotkaniach katedr/zakładów. Spotkanie z doktorantami potwierdziło również praktykę publikacji naukowych doktorantów w periodykach naukowych jednostki podstawowej.

Za właściwe należy uznać zasady rekrutacji na studia doktoranckie, które preferują kandydatów uzyskujących w toku studiów wysoką średnią ocen (minimum 4,0).

- Umiejętności dotyczące metodyki i metodologii prowadzenia badań naukowych:

Analiza programu studiów doktoranckich prowadzonych na Wydziale Teologicznym wskazuje, iż umożliwiają one zdobycie umiejętności metodycznych i metodologicznych. Według nowego programu studiów doktoranci wizytują zajęcia prowadzone przez promotorów lub innych samodzielnych pracowników (10 godzin), a na ostatnim roku sami prowadzą hospitowane, a potem komentowane przez promotorów zajęcia dydaktyczne (10 godzin); w programie studiów doktoranckich znajduje się też obowiązkowy przedmiot w formie ćwiczeń *dydaktyka szkoły wyższej I, dydaktyka szkoły wyższej II* oraz *seminarium doktoranckie*. Wydział umożliwia doktorantom prowadzenie samodzielnych badań naukowych. Służą temu m.in. środki MNiSW, które są rozdzielane w ramach konkursu ogłaszanego przez Dziekana (lub Prodziekana ds. Nauki) na projekty badawcze służące rozwojowi młodych naukowców i uczestników studiów doktoranckich. Jednostka posiada „Regulamin podziału środków z dotacji na finansowanie działalności polegającej na przeprowadzaniu badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego”. Zgodnie z jego postanowieniami pkt 2, paragraf 2; Komisję tworzą: „Dziekan wraz z kolegium dziekańskim, kierownik studiów doktoranckich i dyrektorzy instytutów tworzą komisję do rozpatrywania

wniosków składanych przez uczestników studiów doktoranckich”. Brak jest w Komisji przedstawiciela młodych naukowców i doktorantów, podejmującej ważne decyzje dotyczące finansowania badań naukowych młodych naukowców i doktorantów.

- Kompetencji społecznych odnoszących się do działalności naukowo-badawczej i społecznej roli uczonego i artysty;

W programie studiów doktoranckich jest przedmiot *redagowanie tekstu naukowego*, kwestie metodologiczne wchodzą też w zakres treści programowych innych przedmiotów. W ramach seminarium doktoranckiego prowadzone są również warsztaty metodologiczne dla doktorantów. Kształtowanie kompetencji społecznych dokonuje się m.in. poprzez *praktyki zawodowe* i kształcenie umiejętności posługiwania się językami obcymi. Doktoranci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym pozytywnie ocenili poziom kształcenia języków obcych (ogółem 120 godzin) obecnych na Wydziale.

Doktoranci do tej pory w ogóle nie prowadzili zajęć dydaktycznych ze studentami. Nowy program studiów przewiduje przez trzy pierwsze lata studiów doktoranckich 10 godzin odbywania praktyk zawodowych poprzez hospitację zajęć oraz 10 godzin ich prowadzenia zajęć w ostatnim roku studiów. Nie wydaje się to właściwe ze względu na fakt, iż spełnione zostają w ten sposób tylko minimalne wymogi Rozporządzenia Ministra z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych. W obecnej sytuacji doktoranci mają niewielkie możliwości sprawdzenia się w zakresie logicznego i precyzyjnego formułowania myśli przed większym audytorium oraz doskonalenia innych kompetencji społecznych. Dodatkowo doktoranci nie mogą przez to wykazać się zaangażowaniem w prowadzeniu zajęć dydaktycznych, potrzebnym podczas ubiegania się m.in. o stypendium doktoranckie (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich). **Zdaniem Zespołu Oceniającego Wydział winien zastanowić się nad umożliwieniem doktorantom prowadzenia większej ilości zajęć o zróżnicowanej formie, przynajmniej osobom zainteresowanym** (podczas rozmowy z Zespołem Oceniającym część doktorantów wyraziła taką potrzebę).

- ocena prawidłowości doboru modułu przedmiotów fakultatywnych do realizacji założonych efektów kształcenia, w tym zdobycia przez doktoranta kwalifikacji w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych;

Doktoranci mają możliwość wyboru przedmiotów fakultatywnych z bardzo zróżnicowanej i bogatej oferty konwersatoriów obejmujących zajęcia: biblijne, fundamentalno-dogmatyczne, ekumeniczne, moralno-społeczne, duchowości chrześcijańskiej, liturgiczno-homiletyczne, muzyczne, historii sztuki, historyczno-patrystyczne,

psychologiczno-katechetyczne oraz z zakresu duszpasterstwa ogólnego, rodzinnego i filozofii religii. Na pierwszym roku wybierają specjalizację, do której przypisane są konwersatoria tematyczne. Jeżeli przygotowywana rozprawa doktorska obejmuje zagadnienia należące do dwóch lub trzech specjalizacji, wówczas za zgodą opiekuna naukowego/promotora i prowadzących zajęcia istnieje możliwość zmiany konwersatoriów tematycznych. Potwierdzeniem prawidłowości dokonywanego przez studentów doboru przedmiotów fakultatywnych jest fakt, iż wybór przedmiotów fakultatywnych dotyczy dyscyplin, z których doktoranci zdają egzaminy doktorskie w ramach przewodu doktorskiego. Podczas studiów doktoranckich studenci zdobywają kwalifikacje w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych poprzez realizację modułu *dydaktyka szkoły wyższej*, prowadzenie zajęć oraz odbywanie praktyk zawodowych. Podczas rozmowy z Zespołem Oceniającym doktoranci wyrazili aprobatę dla formy zajęć z zakresu nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych.

- ocena zapewnienia przez jednostkę możliwości pracy naukowej doktorantów w zespołach badawczych, w tym międzynarodowych, udziału w badaniach naukowych związanych z tematyką studiów doktoranckich w innych jednostkach, w tym zagranicznych;

Badania pracowników Wydziału Teologicznego prowadzone są w dziedzinie nauk teologicznych i dziedzinie nauk humanistycznych (muzykologia, nauki o rodzinie i kultura śródziemnomorska). Główny nurt badań wiąże się z tematyką prowadzonych studiów doktoranckich z teologii. Badania podejmowane przez doktorantów są często ściśle związane z prowadzonymi przez ich promotorów badaniami statutowymi. Wydział zapewnia studentom możliwość pracy naukowej w zespołach badawczych funkcjonujących w poszczególnych katedrach (najczęściej są to badania prowadzone przez opiekunów naukowych/promotorów). Doktoranci biorą udział w programie Erasmus (12 podpisanych umów) i CEPUS wyjeżdżając do ośrodków naukowych w innych krajach (Belgia). Należy również podkreślić wymianę studyjną wraz z prezentacją realizowanych projektów badawczych (Niemcy – Erfurt, Munster). Doktoranci mają możliwość uczestniczenia w zespołach badawczych na podobnych warunkach jak kadra naukowo-dydaktyczna, chociaż jak podali na spotkaniu korzystają z tego w sposób minimalny (2/3 osoby rocznie). Wydział wspiera starania doktorantów w zakresie wyjazdów zagranicznych, przez co umożliwia im udział w międzynarodowych zespołach badawczych. Pomoc oferowana jest przede wszystkim na płaszczyźnie organizacyjnej – poprzez umowy zawarte między Wydziałem a innymi podmiotami. Podczas rozmowy z Zespołem Oceniającym uczestnicy studiów III stopnia pozytywnie wypowiedzieli się o możliwościach uczestnictwa w badaniach naukowych, zwłaszcza prowadzonych w ramach

poszczególnych katedr. Jednak przyznali, że w niewielkim stopniu angażują się w prace ze względu na liczne obowiązki osobiste i zawodowe.

- ocena skuteczności działań podejmowanych przez jednostkę w celu umożliwienia/ułatwienia doktorantom przygotowania publikacji naukowej;

Skuteczność tych działań jest duża, co zgodnie potwierdzali przedstawiciele doktorantów. Jest to w dużej mierze zasługa promotorów, którzy teksty naukowe swych podopiecznych recenzują, uzupełniają, poszerzają ich bibliografię, pomagają – udzielając rekomendacji – umieścić je we właściwych pismach, ale też ułatwiają konsultacje ze specjalistami z innych ośrodków polskich i zagranicznych. W ramach środków przyznawanych na wspieranie działań naukowych doktorantów Wydział ogłasza konkurs, rozstrzygany przez Wydziałową Komisję. Ich artykuły mogą być publikowane w 6 czasopismach naukowych wydawanych przez Wydział, w tym trzech znajdujących się na liście MNiSW. Natomiast **nie istnieje system motywacyjny obligujący do większej aktywności na polu publikacji naukowych. Należy zauważyć, iż stacjonarne studia doktoranckie odbywają się tylko jeden dzień w tygodniu, ze względu na prace zawodową większości doktorantów. Niska aktywność naukowa doktorantów wynika z nominalnego studiowania trybem studiów stacjonarnych, gdyż faktycznie są to studia niestacjonarne.**

- ocena zgodności kwalifikacji naukowych kadry naukowo-dydaktycznej prowadzącej zajęcia dydaktyczne na studiach doktoranckich oraz sprawującej opiekę naukową nad doktorantami z celami i efektami kształcenia na tych studiach.

Kwalifikacje naukowe nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na studiach doktoranckich i sprawujących opiekę naukową nad doktorantami w pełni umożliwiają osiągnięcie celów i efektów kształcenia na tych studiach. Kadra naukowo-dydaktyczna studiów doktoranckich składa się w przeważającej mierze z samodzielnych pracowników naukowych (zwykle promotorów powstających dysertacji), którzy posiadając znaczący dorobek w dziedzinie nauk teologicznych i humanistycznych. Dzięki czemu prezentują własne koncepcje teoretyczne, wyniki swoich badań empirycznych oraz zastosowań praktycznych a także dysponują warsztatem badawczym. Prowadzone przez nich zajęcia służą również upowszechnieniu wśród kadry młodych badaczy osiągnięć naukowych polskich i zagranicznych teologów oraz ekspertów z nauk o rodzinie.

- ocena zgodności efektów kształcenia na studiach podyplomowych z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców, a także możliwości nabycia uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Jeżeli celem studiów podyplomowych jest aktualizacja lub pogłębienie wiedzy albo rozwój predyspozycji intelektualnych, ocena powinna dotyczyć możliwości pogłębienia przez słuchacza wiedzy służącej rozwojowi ogólnemu;

Akredytowany Wydział Teologiczny posiada obecnie (w roku akademickim 2012/2013) szeroką ofertę studiów podyplomowych. Należy podkreślić, że kryterium adekwatności rodzaju tych studiów i zakładanych w nich efektów kształcenia do wymagań pracodawców i szerzej – potrzeb rynku pracy – jest dla władz poszczególnych jednostek wydziału sprawą decydującą o uruchomieniu lub kolejnej edycji danych studiów. Oferta obejmuje następujące studia podyplomowe: *Wiedza o Biblii* – 4 semestry, *Wychowanie do życia w rodzinie* – 3 semestry; *Socjoterapia i psychoprofilaktyka społeczna* – 3 semestry (lub 4 semestry); *Coaching odpowiedzialnego rodzicielstwa i duchowości rodzinnej* – 3 semestry; *Pokojowe rozwiązywanie konfliktów. Ekumeniczne drogi pojednania* – 2 semestry. Wszystkie programy związane są z dziedzinami i dyscyplinami nauki reprezentowanymi przez ocenianą Jednostkę Organizacyjną. Studia podyplomowe *Pokojowe rozwiązywanie konfliktów. Ekumeniczne drogi pojednania* mają charakter interdyscyplinarny, a ich realizacja to autonomiczne bloki tematyczne, które pozwalają słuchaczowi studiować jeden, dwa, trzy lub cztery lata. Dla każdego ze studiów podyplomowych określone zostały cele studiów, m.in. doskonalenie kwalifikacji i uzyskanie uprawnień do prowadzenia dodatkowego przedmiotu (wychowanie do życia w rodzinie), zdobycie nowych umiejętności i podniesienie kwalifikacji (rozwiązywanie konfliktów religijno-społecznych), uzyskanie nowych kompetencji pedagogicznych (socjoterapia, psychoprofilaktyka) i podniesienie kwalifikacji zawodowych (aktywizowanie środowiska lokalnego, pomoc duchowa, promocja rodziny, obsługa projektów).

Godny zaakcentowania wydaje się fakt, że Wydział Teologiczny posiada w swojej ofercie studia podyplomowe podejmowane jako odpowiedź na zapotrzebowanie konkretnych podmiotów i instytucji (np. Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezji Opolskiej, Kuratorium Oświaty, Poradni Małżeńsko-Rodzinnych) oraz w ścisłej współpracy z wyspecjalizowanymi instytucjami (m.in.: Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Opolu, Wydział Katechetyczny Kurii Diecezji Opolskiej, Wydział Katechetyczny Kurii Diecezji Gliwickiej, szkoły podstawowe i gimnazjalne z terenu Opolszczyzny).

- ocena programu i planu studiów podyplomowych, możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia, w tym w założonym czasie trwania tych studiów;

Adresatami studiów podyplomowych są w głównej mierze osoby pracujące i doskonalące swoje kompetencje zawodowe na potrzeby rynku pracy i dla rozwoju kariery zawodowej. Najczęściej są to: katecheci, nauczyciele, pedagodzy, a także osoby dążące do uzyskania kompetencji pozwalających na zajmowanie stanowisk kierowniczych w systemie

oświaty. Programy studiów podyplomowych są dostosowane do wymogów prawnych nadających uprawnienia w zakresie zawodów regulowanych zgodnie z nazwami programów oraz respektują szczegółowe przepisy aktów prawnych regulujących branżowe kwalifikacje pracownicze. Dokumentacja studiów podyplomowych zawiera opis zakładanych efektów kształcenia, które mają być zrealizowane w trakcie studiów. Deklarowane efekty kształcenia przypisane całemu cyklowi i poszczególnym modułom pozostają w zgodzie z wymaganiami organizacji, w tym przypadku szczególnie pracodawców (wydziały katechetyczne kurii diecezjalnych, placówki oświatowe) w tym sensie prowadzone przez Wydział studia podyplomowe służą pogłębieniu i podnoszeniu kwalifikacji i nabywaniu uprawnień do wykonywania pewnych czynności w ramach miejsca pracy (np. szkoła, samorządy).

Zgodnie z intencją znowelizowanej Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki Wydział Teologiczny wprowadza zmiany zmierzające do określenia efektów kształcenia zgodnych z wymaganiami organizacji zawodowych oraz pracodawców. W tym celu w programach studiów podyplomowych wprowadza punkty ECTS odpowiadające nakładowi pracy słuchaczy. W roku akademickim 2012/2013 studia podyplomowe prowadzone są na Wydziale w wymiarze dwusemestralnym – podwyższającym kwalifikacje lub trzyletnim nadającym kwalifikacje.

- ocena prawidłowości doboru i liczby osób realizujących zajęcia dydaktyczne na studiach podyplomowych dla uzyskania zakładanych efektów kształcenia oraz zapewnienia właściwej jakości kształcenia;

Zajęcia na studiach podyplomowych można podzielić na bloki zajęć ogólnych i specjalistycznych, które realizowane są w formie wykładowej, konwersatoryjnej i warsztatowej. Kadre naukowo-dydaktyczną w zależności od realizowanego bloku stanowią naukowcy i nauczyciele akademiccy z Uniwersytetu Opolskiego. Osoby z poza Uczelni realizują zajęcia głównie w podyplomowym studium *Pokojowe rozwiązywanie konfliktów. Ekumeniczne drogi pojednania*. Część zajęć bloku specjalistycznego prowadzona jest w formie warsztatowej lub zajęć praktycznych, przez praktyków zatrudnionych w instytucjach – interesariuszach zewnętrznych (np. praktycy zatrudnieni w wydziałach katechetycznych, pracownicy organizacji pozarządowych). Prowadzący zajęcia na studiach podyplomowych dobierani są zatem tak, by przy ich udziale można było uzyskać zakładane efekty i właściwą jakość kształcenia, co potwierdzali także słuchacze studiów podyplomowych na spotkaniu z zespołem PKA. Przedmiotowe kryterium należy uznać za spełnione w stopniu pełnym.

- ocena udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, (w przypadku studiów podyplomowych - w szczególności pracodawców), w procesie określania efektów kształcenia, ich osiągnięcia oraz weryfikacji, a także oceny jakości kształcenia prowadzonego na tych studiach;

Studia podyplomowe są projektowane przy zaangażowaniu interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Wydział zasięgał opinii nauczycieli akademickich i studentów w zakresie zapotrzebowania rynkowego na określone kwalifikacje. Udział interesariuszy zewnętrznych w jakości kształcenia na studiach podyplomowych na Wydziale jest znaczny. Wśród interesariuszy zewnętrznych najważniejszą rolę pełnią pracodawcy zatrudniający absolwentów studiów kierunku teologia i studiów podyplomowych, którzy partycypują w realizacji programów. Udział interesariuszy zewnętrznych, w szczególności pracodawców jest znaczny, choć niekiedy trudny do zweryfikowania z uwagi na brak sporządzania na Wydziale stosownej dokumentacji na temat prowadzonych konsultacji. Przybiera on charakter działań niesformalizowanych. Dotyczy to zarówno tych konsultacji, które są prowadzone przez pracodawców zgłaszających postulat zorganizowania studiów (np. Kurs proboszczowski – Biskup Opolski), jak i konsultacji merytorycznych/metodycznych (Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Opolu, Kuria Diecezjalna, Poradnie Psychologiczne). Wszystkie działania mają charakter nieformalny, z uwagi na często występujące połączenie ról: pracownika WT i pracodawcy (np. w Poradni Rodzinnej, Ośrodkach adopcyjnych).

O obecności pracodawców w procesie ustalania zakładanych efektów kształcenia zaświadcza m.in. takie czynniki jak: duże zainteresowanie studiami, ciągłość w postaci kolejnych edycji tych samych studiów, bardzo wysoka ocena studiów wśród słuchaczy, których zakres nabytych umiejętności spotyka się z pozytywnym odbiorem w miejscu pracy. Mamy więc do czynienia z naturalną weryfikacją przydatności do wykonywanego zawodu (naturalna selekcja).

Wyjątek stanowią studia realizowane z projektu unijnego: Pokojowe rozwiązywanie problemów. W tym przypadku kierownik studium zobowiązany jest przekazywać stosowną dokumentację zgodną z wymogami UE, do jednostki macierzystej, rozliczeniowej jaką jest Katedra J. Monnet'a w Paryżu. Z tego też powodu nie przedstawiono członkom Komisji dokumentacji. Jednak wydaje się, iż kopia dokumentów winna pozostawać w WT w Opolu.

- Ocena stosowanego systemu ECTS - prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Ocena sposobu wykorzystania możliwości stworzonych przez ten system w indywidualizowaniu procesu kształcenia na studiach doktoranckich poprzez wymianę międzyuczelnianą i międzynarodową;

Raport samooceny wskazuje na stosowanie systemu ECTS na studiach jednolitych magisterskich z teologii oraz I i II stopnia na pozostałych kierunkach. System ECTS nie został w pełni wprowadzony na studiach doktoranckich i podyplomowych. W trakcie wizytacji

przedstawiono program studiów doktoranckich z określonymi punktami ECTS oraz program studiów podyplomowych „Wychowanie do życia w rodzinie” (70 punktów za trzy semestry). Wydział deklaruje wprowadzenie systemu ECTS w roku akademickim 2012/2013 na wszystkich studiach podyplomowych.

Doktoranci słabo uczestniczą w krajowym życiu naukowym najczęściej ze względu na obowiązki zawodowe. Mimo posiadanych 6 czasopism naukowych, brakuje publikacji naukowych doktorantów. Potwierdza to Raport samooceny i wizytacja jednostki. Dodatkowo w odniesieniu do wyjazdów zagranicznych za istotne utrudnienie doktoranci uznali ograniczenia finansowe.

Zespół Oceniający stwierdza, iż mimo stworzenia przez Wydział możliwości indywidualizacji procesu kształcenia na studiach doktoranckich również poprzez wymianę międzyuczelnianą i międzynarodową, doktoranci w małym stopniu korzystają z tych możliwości. Zdaniem ZO PKA trzeba zatroszczyć się o większą aktywność doktorantów szukając mechanizmów motywacji zewnętrznej.

- ocena wiarygodności i przejrzystości stosowanego w jednostce systemu oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Ocena stopnia dostępności tego systemu, w szczególności dla doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych.

Wydział jest obecnie w trakcie tworzenia systemu oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. System ten będzie dostępny na stronie internetowej Wydziału w zakładce poświęconej studiom podyplomowym i studiom doktoranckim. **Dostępne obecnie na stronie internetowej sylabusy poszczególnych przedmiotów nie zawierają kryteriów oceniania, co wymaga korekty.** Obecnie jednostka zapewnia dostęp do efektów kształcenia poprzez m.in. udostępnianie prac dyplomowych, doktorskich i ich recenzji. Przyjęta praktyka jest zgodna z tradycją uniwersytecką w kraju.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego³

KRYTERIUM SPEŁNIONE W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) **Zarysowana polityka kadrowa na studiach doktoranckich zapewnia wszechstronne wykształcenie teologiczne. Doktoranci mają możliwość uczestniczenia w zespołach badawczych na podobnych warunkach jak kadra naukowo-dydaktyczna. Wydział także podejmuje działania mające na celu promowanie doktorantów. Stwierdza się małą aktywność doktorantów w publikacjach naukowych.**

2) **Program studiów doktoranckich został poprawnie opracowany i stwarza bardzo dobre możliwości rozwoju, zwłaszcza pod kątem badawczym. Zapewnia**

ukierunkowanie na indywidualne potrzeby doktorantów oraz umożliwia rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych.

3) Wydział Teologiczny sprawuje właściwą kontrolę nad prawidłowością procesu dydaktycznego oraz doбором osób o właściwych kwalifikacjach do prowadzenia kształcenia oraz zapewnienia właściwej jakości kształcenia na studiach podyplomowych.

4) Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie określania efektów kształcenia, ich osiągania oraz weryfikacji, a także oceny jakości kształcenia prowadzonego na studiach podyplomowych i doktoranckich jest zadawalający. Wśród interesariuszy zewnętrznych najważniejszą rolę pełnią pracodawcy zatrudniający absolwentów teologii i studiów podyplomowych, którzy partycypują w realizacji programów.

5) W programach studiów podyplomowych stosuje się system punktów ECTS. Prawidłowość określania nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest weryfikowana w obecnej edycji studiów podyplomowych. Wydział jest w fazie tworzenia programu kształcenia na studiach doktoranckich i deklaruje pełne wprowadzenie systemu ECTS w roku akademickim 2012/2013.

6) Wydział jest w trakcie tworzenia systemu oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Obecnie jednostka zapewnia dostęp do wyników celów i efektów poprzez udostępnianie prac doktorskich i publikacji pracowników. Doktoranci nie biorą udziału w procesie określania efektów kształcenia, ich osiągania oraz weryfikacji, a także oceny jakości kształcenia prowadzonego na studiach III stopnia, co wymaga zmiany.

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę dla realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

- Ocena polityki kadrowej prowadzonej w jednostce: zasad i metod doboru kadry naukowo- dydaktycznej do potrzeb wynikających z prowadzonego kształcenia i badań naukowych realizowanych w jednostce, prawidłowości powierzania jej zadań dydaktycznych i naukowych, weryfikacji jakości wykonywania tych zadań, w tym badania opinii studentów, doktorantów i słuchaczy, stwarzania możliwości rozwoju kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracowników.

Polityka kadrowa Wydziału Teologicznego zasługuje na pozytywną ocenę. Władze starają się unikać luki pokoleniowej, konsekwentnie tworząc warunki rozwoju naukowego młodszym pracownikom naukowo-dydaktycznych, co znajduje odzwierciedlenie w systematycznym zdobywaniu przez pracowników jednostki stopni doktora habilitowanego i tytułu profesora. W zakresie doboru kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia kierownictwo poszczególnych kierunków/specjalności kieruje się kwalifikacjami poszczególnych osób, mające swoje odzwierciedlenie w posiadanych stopniach i tytułach naukowych oraz dorobku

naukowym i dydaktycznym. Zatrudnianie nowych nauczycieli akademickich odbywa się na podstawie konkursu. Każdego roku dokonywana jest ocena pracowników naukowo-dydaktycznych w zakresie działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, zaś pracowników dydaktycznych w zakresie działalności dydaktycznej i organizacyjnej. Pracownicy poddawani są ocenom okresowym wynikającym ze Statutu Uniwersytetu oraz procedur związanych z nagradzaniem (*Uchwała Senatu Uniwersytetu Opolskiego z dnia 28.10.2010 nr 93/2008-2012 w sprawie przyjęcia Regulaminu przyznawania nauczycielom akademickim nagród Rektora Uniwersytetu Opolskiego oraz Regulamin okresowego oceniania nauczycieli akademickich*). Pracownicy poddawani są ocenie merytorycznej (hospitacje) oraz ewaluacji (ankieta oceny zajęć dydaktycznych). W czasie wizytacji nie przedstawiono dokumentów potwierdzających upowszechnienie wyników ewaluacji, nawet wśród członków Rady jednostki organizacyjnej. Jedynie Władze Wydziału i osoby ewaluowane znają końcowe wyniki.

Zapewnieniu rozwojowi kadry dydaktycznej sprzyjają warunki dla awansu młodszych pracowników naukowych, nad którymi pieczę sprawują samodzielni pracownicy naukowci. W Wydziale istnieje system finansowania działalności naukowej umożliwiający publikowanie prac naukowych, wyjazdy na konferencje naukowe, współpracę i wymianę krajową oraz zagraniczną, uzyskiwanie stypendiów, urlopów naukowych, pozyskiwanie grantów badawczych.

Doktoranci uczestniczą w prowadzeniu zajęć dydaktycznych. W pierwszej kolejności przydzielane są im zajęcia korespondujące z ich zainteresowaniami naukowymi i problematyką rozprawy doktorskiej. Sami doktoranci pozytywnie oceniali kompetencje kadry naukowo-dydaktycznej i prowadzone przez nią zajęcia. Podkreślali, że jakość tych zajęć pozytywnie przekłada się na prowadzone badania naukowe. Zaznaczyć jednak należy, że w ocenie doktorantów pożądane byłoby zwiększenie puli zajęć w językach obcych.

Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę w pełni służą realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia. Liczba nauczycieli akademickich (na stanowiskach profesorów i adiunktów oraz na stanowiskach wykładowców) osiąga wartość wskaźnika - 1:24.

- ocena dostosowania infrastruktury dydaktycznej i naukowej do profilu i rozmiarów prowadzonego kształcenia oraz specyfiki realizowanych badań. Ocena planów jednostki w zakresie rozwoju tej infrastruktury. Udział interesariuszy zewnętrznych w zapewnieniu dostępu do bazy o najwyższych standardach dydaktycznych i naukowych, w tym nowoczesnych laboratoriów, zaawansowanych technologii związanych z realizowanym kształceniem i badaniami naukowymi;

Z Raportu Samooceny oraz dokonanego przeglądu przez członków Zespołu Oceniającego infrastruktura dydaktyczna Wydziału jest adekwatna do obecnych potrzeb dydaktycznych. Budynki oraz sale dydaktyczne w bardzo dobrym stanie technicznym, sale wykładowe i toalety są w pełni dostępne dla osób niepełnosprawnych, natomiast w niektórych częściach budynku brakuje wind (Biblioteka Wydziałowa posiada windę) oraz podjazdów.

Sale dydaktyczne Wydziału wyposażone są w projektory multimedialne. Wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału podłączone są do sieci Internetowej. Dostęp do Internetu zapewniają: 11 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu w Bibliotece Wydziałowej, 8 stanowisk komputerowych z dostępem do bazy ALEPH oraz 1 stanowisko z dostępem do bazy MAK. Wydział zarządza własną stroną na portalu internetowym, gdzie zamieszcza informacje o organizacji i procedurach toku studiów. Informacje o programach studiów, efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów znajdują się na stronach poszczególnych kierunków oraz stronach pracowników Wydziału.

Pracownicy i studenci wszystkich poziomów studiów oraz słuchacze studiów podyplomowych mają nieograniczony dostęp do wszystkich pracowni naukowych. Mogą korzystać z ich zasobów materialnych oraz wyposażenia aparaturowego: Pracowni Internetowej, Pracowni Muzycznej (pianina, organy), Biblioteki Głównej, Biblioteki Wydziałowej (ok. 86 tysięcy woluminów, z tego prawie 40 tysięcy jest na półkach dostępnych bezpośrednio dla użytkowników).

- ocena polityki finansowej jednostki pod względem zapewnienia realizacji jej celów strategicznych oraz osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia i stabilności rozwoju. Ocena uwzględnienia w polityce finansowej jednostki konieczności realizacji zadań projakościowych określonych m.in. w wyniku działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Wydział Teologiczny wpisuje się w ogólnouniwersytecką strategię rozwoju (aktualnie na lata 2012-2016), która jest powiązana z jego polityką finansową. *„Przyjęte cele umożliwiają realizację odpowiedniej polityki zapewniającej rozwój Wydziału w zakresie podnoszenia jakości kształcenia studentów i potencjału badawczego”*. System finansowania Uczelni jest zdecentralizowany, Wydział otrzymuje fundusze na badania statutowe. Polityka finansowa Wydziału Teologicznego umożliwia mu realizację celów strategicznych i stabilność rozwoju. Efektywne zarządzanie Wydziałem pozwala na zapewnianie optymalnej infrastruktury poprzez uzupełnianie zbiorów bibliotecznych, zakup czasopism, remonty pomieszczeń dydaktycznych. Oprócz stałych lub w miarę regularnych źródeł finansowania (fundusz na badania statutowe, zdobywane granty pracowników) Wydział skutecznie pozyskuje dodatkowe przychody wykorzystując swoje kontakty z interesariuszami

zewnątrznymi (np. Kościół katolicki finansuje częściowo zbiory biblioteczne, zakup czasopism, publikacje naukowe, zaś przedstawiciele NGO oferują bezpłatne szkolenia). Opisane działania należy traktować jako projakościowe.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego

KRYTERIUM SPEŁNIONE W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Dobór nauczycieli akademickich oparty jest na posiadanych stopniach i tytułach naukowych oraz dorobku naukowym i dydaktycznym zgodnym z prowadzonym kształceniem. Systematyczna ocena pracowników naukowo dydaktycznych dokonywana jest w zakresie działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Oceniani pracownicy znają wyniki oceny i postrzegają je jako rzetelne i sprawiedliwe. W Wydziale istnieją dobre warunki do rozwoju zawodowego młodszych pracowników naukowych oraz systemu finansowania działalności naukowej.

2) Infrastruktura dydaktyczna Wydziału jest adekwatna do obecnych potrzeb dydaktycznych. Biblioteka i sale dydaktyczne są w bardzo dobrym stanie technicznym, wyposażone w projektory multimedialne, a wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału podłączone są do sieci Internetowej. Pracownicy i studenci wszystkich poziomów studiów oraz słuchacze studiów podyplomowych mają nieograniczony dostęp do wszystkich pracowni. Wydział posiada plany rozwoju infrastruktury, co pozwoli na rozszerzenie oferty edukacyjnej Wydziału.

3) Polityka finansowa Wydziału Teologicznego jest stabilna oraz ściśle powiązana z polityką finansową Uniwersytetu Opolskiego. Otrzymywana z MNiSW dotacja projakościowa z racji wyróżnienia dla kierunku teologia, niewątpliwie wpływa na podniesienie jakości badań naukowych i rangi naukowej Wydziału.

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Ocena spójności obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych prowadzonych badań naukowych z realizowanym kształceniem i ich wpływu na osiągnięte efekty kształcenia. Ocena stopnia udziału doktorantów i studentów w prowadzonych badaniach naukowych. Ocena możliwości realizowania przez doktorantów samodzielnych badań naukowych, także poza jednostką prowadzącą studia doktoranckie.

Wydział Teologiczny UO prowadzi jednolite studia magisterskie na kierunku teologia, studia I oraz II stopnia na kierunku nauki o rodzinie, studia I stopnia na kierunkach muzykologia, kultura śródziemnomorska, a także studia doktoranckie na kierunku teologia. Wszystkie wymienione kierunki studiów mieszczą się w jednym obszarze wiedzy: nauk humanistycznych. Ściślej mieszczą się w dziedzinach nauk humanistycznych oraz nauk teologicznych.

Z analizy osiągnięć naukowych i twórczych zamieszczonych w sprawozdaniach rocznych oraz parametrycznych jednostki wynika, iż Wydział Teologiczny UO prowadzi badania naukowe w dyscyplinach: teologia, nauki o rodzinie i muzykologia. Natomiast w przypadku kultury śródziemnomorskiej trudno jeszcze mówić o dorobku naukowym. Szczególnie obszerne, różnorodne i bogate są badania prowadzone z teologii, które są bezpośrednio związane z funkcjonowaniem poszczególnych instytutów i katedr. Obejmują one osiem zakresów problemowych: teologii biblijnej; teologii fundamentalnej, dogmatycznej i ekumenicznej; współczesnych wyzwań moralno-społecznych z uwzględnieniem niektórych aspektów chrześcijańskiej duchowości; problematyki liturgiczno-homiletycznej oraz historycznego kontekstu kształtowania się muzyki i sztuki sakralnej; zagadnień z zakresu historii Kościoła oraz teologicznej analizy literatury patrystycznej; aktualnych wyzwań duszpasterskich w zakresie duszpasterstwa ogólnego i szczegółowego; problematyki katechetycznej z uwzględnieniem uwarunkowań psychologiczno-pedagogicznych; wybranych problemów z zakresu filozofii religii.

Poszukując odpowiedzi na pytanie, czy jednostka wykorzystuje wyniki badań i najnowsze osiągnięcia nauki w procesie kształcenia, przeprowadzono analizę sylabusów wszystkich kierunków prowadzonych przez Wydział. Wynika z niej, że proponowana literatura przedmiotu pochodzi najczęściej z ostatnich dwudziestu lat. Jeśli pojawiają się publikacje wcześniejsze, to wynika to wyłącznie z ich znaczenia, np. z teologii niezbędne jest odniesienie do dokumentów Kościoła, zwłaszcza Soboru Watykańskiego II. Znacznie trudniejsze jest określenie, czy następuje posługiwanie się najnowszymi osiągnięciami w procesie kształcenia na poziomie metodologicznym oraz pedagogicznym. Z analizy sylabusów wynika, że najczęściej przeważa podający charakter wiedzy, chociaż pozytywnym przykładem doskonalenia umiejętności i kompetencji społecznych studentów są sylabusy przygotowane dla kierunku nauki o rodzinie, muzykologii oraz na kierunku teologia (przedmioty pastoralno-katechetyczne).

Z analizy programów studiów doktoranckich oraz sylabusów tam wykładanych przedmiotów wynika, iż przede wszystkim na tym poziomie studenci uczą się zdobywania umiejętności metodologicznych, w tym stawiania pytań i hipotez badawczych oraz rozwiązywania problemów teoretycznych.

Czy jednostka stwarza doktorantom warunki do prowadzenia samodzielnych badań naukowych, a studentom umożliwia udział w badaniach przez nią prowadzonych? Odpowiedź na to pytanie jest raczej pozytywna. Doktoranci wyrazili swoje zadowolenie z możliwości realizacji pracy badawczej – Wydział umożliwia im prowadzenie samodzielnych badań

naukowych poprzez m. in. udostępnianie pomieszczeń, zasobów bibliotecznych oraz wsparcie merytoryczne opiekunów naukowych i pozostałych pracowników naukowych. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym doktoranci zapewnili, iż spotykają się ze zrozumieniem a kadra naukowo-dydaktyczna poświęca dużo czasu na potrzebne im konsultacje. Jednak w praktyce uczestnicy studiów trzeciego stopnia w niewielkim stopniu podejmują badania naukowe. Z jednej strony jest to uwarunkowane obowiązkami pozauczelnianymi, z drugiej ich małą otwartością na realizację badań. Doktoranci i studenci uczestniczą raczej w badaniach prowadzonych przez ich promotorów w ramach badań statutowych i posiadają duże możliwości publikowania wyników swoich badań. Studenci włączani są również w prace badawcze w trakcie seminariów dyplomowych, a w procesie dyplomowania zwraca się uwagę, by tematy prac dyplomowych powiązane były z problematyką badawczą zarówno odpowiednich jednostek jak i poszczególnych promotorów. Jednak wydaje się, że tylko niektórzy z nich korzystają z tych możliwości. Jednym z pozytywnych przykładów umożliwiania doktorantom prowadzenia badań własnych oraz włączania studentów do podejmowanych w jednostce badań są konferencje naukowe organizowane przez Instytut Nauk o Rodzinie z dużym zaangażowaniem członków Koła naukowego studentów nauk o rodzinie, np. symposium: „Uczyć się życia w rodzinie” (22 III 2012), konferencja: „Oblicza przemocy – media a przemoc” (19 XI 2011), konferencja: „Oblicza przemocy – źródła i skala przemocy” (3 III 2012).

Warto docenić działalność kół naukowych studentów funkcjonujących na Wydziale. Koło naukowe studentów nauk o rodzinie WT UO (www.knsnor.uni.opole.pl) działa już od 2004 r. Studenci organizują ogólnopolską olimpiadę wiedzy o rodzinie (etap szkolny, okręgowy i centralny) dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych – olimpiada centralna kończy się symposium. Nadto studenci w ramach koła organizują seminaria, konferencje, realizują badawcze projekty naukowe, publikują w pismach regionalnych i ogólnopolskich. Za szczególnie cenne w formowaniu postaw społecznych studentów należy uznać ich działalność w ramach wolontariatu. Studenci odwiedzają kobiecy oddział w więzieniu w Opolu (rozmawiają, prezentują filmy, uczą angielskiego), pracują z dziećmi na oddziale pediatrycznym w szpitalu w Opolu i prowadzą akcje charytatywne. Na Wydziale działa także Koło naukowe studentów muzykologii oraz Koło naukowe studentów teologii. Mimo krótkiego okresu działalności (powołanie w maju 2012 r.) Koło naukowe studentów muzykologii może poszczycić się organizowaniem spotkań naukowych połączonych z referatami (studentów oraz zaproszonych gości) na temat kultury muzycznej, przygotowaniem do zjazdu kół naukowych muzykologii, włączeniem się w organizację

ogólnopolskiej konferencji naukowej Sekcji Muzykologów Związku Kompozytorów Polskich, włączeniem się w organizację kolejnej edycji Opolskiego Festiwalu Nauki, pielęgnowaniem muzycznej *ars celebrandi*, poprzez odpowiednie przygotowywanie strony muzycznej celebracji liturgicznych, katalogowaniem zbiorów muzycznych Chóru Akademickiego UO oraz muzykaliów zachowanych w archiwach i bibliotekach kościelnych. Natomiast Koło naukowe studentów teologii (funkcjonuje od października 2011 r.) uczestniczy w tworzeniu radiowych katechez dla dorosłych „Pan Bóg po godzinach” na antenie Radia Plus Opole, organizacji konkursów oraz sympozjum „Euro 2012 - w poszukiwaniu wartości”, wyjeździe studyjno-pielgrzymkowym do Rzymu, a także w wakacyjnym szkoleniu na temat odpowiedzialności w Salzburgu (12 VIII 2012 r.). Koło naukowe studentów teologii oprócz zaangażowania w pracę naukową kładzie nacisk na rozwój kompetencji społecznych i formację duchową, czego przykładem są organizowane rekolekcje, dni skupienia oraz liturgia eucharystyczna w języku łacińskim.

Studenci mają możliwość zarówno prezentacji swoich badań zarówno w ramach działalności kół naukowych, konferencji jak i publikowania wyników swych badań, przede wszystkim we współpracy z pracownikami Wydziału Teologicznego, czego przykładem są publikacje z udziałem studentów przedstawione ZO PKA w trakcie wizytacji. Można uznać, iż aktywność naukowa studentów WT UO jest na poziomie zbliżonym do średniej w kraju. Co roku jest organizowanych kilkanaście konferencji naukowych i sympozjów, w tym większość międzynarodowych lub z udziałem gości zagranicznych. Doktoranci mają możliwość włączenia się zarówno do organizacji konferencji i sympozjów, jak i prezentacji własnych badań. Co roku też przynajmniej dwie konferencje organizowane na Wydziale wpisane są w program studiów doktoranckich. Podejmowana problematyka badawcza znajduje swoje odzwierciedlenie w licznych publikacjach własnych, redagowanych przez pracowników wydziału, nierzadko z udziałem doktorantów.

Na wydziale wydawanych jest obecnie 6 tytułów czasopism naukowych, kilka serii wydawniczych, odpowiadających podejmowanym kierunkom badań. Wydawane są następujące periodyki: 1. „Liturgia Sacra” (półrocznik; od 1994 r. ukazało się 39 numerów; 7 punktów na liście ministerialnej) - stanowi forum dla publikacji wyników badań zwłaszcza z zakresu liturgiki, muzyki kościelnej i sztuki sakralnej. 2. „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” (rocznik; od 1968 ukazało się 31 tomów; 4 punkty na liście ministerialnej) - publikacje obejmują problematykę z zakresu teologii, antropologii, biblistyki, katechetyki, psychologii religii, prawa kanonicznego i historii Kościoła, zwłaszcza na Śląsku. 3. „Studia Oecumenica” (rocznik; od 2001 r. ukazało się 11 tomów; 10 punktów na liście

ministerialnej) - publikacje dotyczą kilku stałych obszarów badawczych z zakresu teologii ekumenicznej: problematyka zasad ekumenizmu, teologia ewangelicka i Kościołów poreformacyjnych, teologia wschodnia, dialogi ekumeniczne i międzyreligijne, procesy integracyjne. 4. „Scriptura Sacra” (rocznik; od 1994 r. ukazało się 14 tomów) - stanowi forum publikacji wyników badań z zakresu biblistyki i teologii biblijnej. 5. „Family Forum” (rocznik; od 2011 r. ukazał się 1 tom) - podejmuje zagadnienia szeroko pojętej problematyki rodziny, stanowi forum debaty o najistotniejszych kwestiach dotyczących rodziny, znajdujących się na przecięciu głównych nurtów myślowych i ujęć tej problematyki. 6. „Przegląd Piśmiennictwa Teologicznego” (półrocznik; od 1994 r. ukazało się 35 numerów) - zawiera recenzje i omówienia publikacji polskojęzycznych z zakresu teologii, filozofii, pedagogiki, prawa kanonicznego i wyznaniowego, komunikacji społecznej oraz sztuki, kultury i literatury chrześcijańskiej. W wersji elektronicznej dostępne są obecnie spisy treści poszczególnych czasopism. Dostępność elektroniczna całych artykułów (wszystkich bądź wybranych) jest na etapie wdrażania. Redakcje dysponują już w formacie pdf wszystkimi opublikowanymi dotychczas artykułami. Sfinalizowanie elektronicznej dostępności czasopism zależne jest obecnie od operatywności centrum informatycznego i winna ona być sukcesywnie poszerzana.

Na Wydziale wydawane są następujące serie wydawnicze: 1. „Opolska Biblioteka Teologiczna” (od 1994 r. ukazało się 124 tomów) – zawiera prace będące owocem badań systematyczno-teologicznych, a także z zakresu biblistyki, katechetyki, liturgiki, teologii pastoralnej, historii Kościoła. Są to zarówno monografie autorskie, jak i wieloautorskie (redakcyjne). 2. „Ekumenizm i Integracja” (od 2000 r. ukazało się 27 tomów) - obejmuje prace badawcze (monografie jedno- lub wieloautorskie) z zakresu ekumenizmu i teologii ekumenicznej. 3. „Człowiek – Rodzina – Społeczeństwo” (od 2002 r. ukazało się 20 tomów) - Tematyka publikacji ukazujących się w tej serii dotyczy szeroko rozumianej problematyki rodziny. 4. „Colloquia Theologica” (od 1999 r. ukazało się 15 tomów). 5. „Z Dziejów Kultury Chrześcijańskiej na Śląsku” (od 1985 r. ukazało się 74 tomów) - dokumentuje tzw. badania śląskoznawcze, a więc związane przede wszystkim z historią Kościoła na Śląsku, analizowaną w różnych szczegółowych aspektach, jak np. historia instytucji kościelnych, klasztorów, działalność wybitnych osobistości życia religijnego, dzieje liturgii, dokumentacja i analiza zachowanych źródeł liturgicznych, dzieje muzyki religijnej oraz sztuki sakralnej na Śląsku. 6. „Sympozja” (od 1992 r. ukazało się 82 tomy). 7. „Podręczniki i skrypty” (od 1996 r. ukazało się 14 tomów). W przypadku serii niemających własnego redaktora opiekę redakcyjną sprawuje dyrektor Redakcji Wydawnictw Wydziału Teologicznego UO. Radę naukową, o

międzynarodowym charakterze posiada obecnie jedynie seria „Colloquia Theologica”, która stanowi dokumentację międzynarodowej wymiany naukowej i realizowanych na tej płaszczyźnie projektów badawczych oraz ich efektów. Większość publikacji, z wyjątkiem ostatniej serii, jest recenzowana, co dokumentowane jest na stronie redakcyjnej.

Podejmowane badania i towarzyszące im publikacje naukowe mają bezpośredni wpływ na proces kształcenia studentów i doktorantów, bowiem znajdują swoje odzwierciedlenie w programie kształcenia. Duże znaczenie w tym zakresie odgrywa również bezpośrednia współpraca pomiędzy doktorantami a ich opiekunami naukowymi. Obszary badawcze eksplorowane przez doktorantów pozostają w ścisłej korelacji z zainteresowaniami badawczymi i badaniami podejmowanymi przez opiekunów naukowych. Wypada wspomnieć, że opiekę naukową nad doktorantami sprawują zarówno doświadczeni pracownicy naukowcy, których dorobek jest znaczący i mają doświadczenie w promowaniu młodej kadry naukowej, jak i samodzielni pracownicy naukowcy będący w początkowej fazie samodzielnej pracy naukowej, dla których opieka nad doktorantem stwarza możliwość spełnienia ustawowych wymogów przy ubieganiu się o naukowy tytuł profesora.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego **KRYTERIUM SPEŁNIONE W PEŁNI**

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Pracownicy jednostki prowadzą badania naukowe w obszarze, dziedzinach i dyscyplinach nauki związanych z oferowanymi studiami, jednak należy zatroszczyć się o wzmocnienie aktywności naukowej na kierunku kultura śródziemnomorska. Wydział Teologiczny w pełni wykorzystuje wyniki badań i najnowsze osiągnięcia nauki w procesie kształcenia. Poziom udziału doktorantów oraz studentów w prowadzonych badaniach jest typowy dla nauk humanistycznych i teologicznych.

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

1) Ocena zapewnienia przez jednostkę udziału studentów, doktorantów, pracowników w realizacji programów międzynarodowych w ramach obszarów, dziedzin i dyscyplin związanych z prowadzonymi studiami.

Wydział Teologiczny zarówno jako całość, jak i poszczególne instytuty uczestniczy w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpracuje z wieloma krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami. Znajduje to wyraz zarówno na płaszczyźnie naukowej we wspólnych projektach i badaniach naukowych (podejmowanych

przez zespoły i pojedyncze osoby), organizowaniu i udziale w naukowych konferencjach międzynarodowych, krajowych i lokalnych, współpracy z instytutami naukowo-badawczymi, uczestnictwie w pracach międzynarodowych i krajowych stowarzyszeń, jak i dydaktycznej (wymiana wykładowców i studentów). Na spotkaniach z przedstawicielami całego Wydziału wskazano na długoletnią współpracę międzynarodową w ramach programu Erasmus z 12 uniwersytetami zagranicznymi w następujących ośrodkach: Londyn, Leuven, Moguncja, Münster, Erfurt, Ratyzbona, Trnava, Praga, Ołomuniec, Arad, Kolonia, Bayburt. W wyniku tej współpracy w latach 2007-2012, 18 studentów wyjechało na studia w ramach wymiany zagranicznej, głównie do uniwersytetów w Londynie, Leuven, Trnawie, Pradze, Monastyrze. W tym samym czasie na WT UO przyjechało 7 studentów z Trnavy, Kolonii, Aradu i Erfurtu. W latach 2007-2012, 12 pracowników Wydziału Teologicznego przeprowadziło wykłady i realizowało projekty badawcze w ramach programu Erasmus w ośrodkach w Londynie, Leuven, Trnawie, Ratyzbonie, Münster i Erfurcie. W tym samym czasie wydział gościł 7 pracowników z następujących uczelni: Londyn, Leuven, Trnava, Ratyzbona, Monastyr i Erfurt. Wymiernym owocem tej współpracy był, obok wykładów i seminariów naukowych, udział tych osób w późniejszych konferencjach i publikacje w czasopiśmie wydziałowych. Ponadto, realizowane są projekty badawcze z ośrodkami we Lwowie, Cochabambie i Chicago. W ramach tych projektów w czerwcu 2011 r. została zorganizowana konferencja „Polska ambasadorem Ukrainy w drodze do Unii Europejskiej” oraz w lipcu 2012 r. Szkoła Letnia dla studentów ukraińskich i polskich „Muzyka liturgiczna instrumentem dialogu ekumenicznego”.

2) Ocena podejmowanych przez jednostkę działań służących internacjonalizacji procesu kształcenia i ich wpływu na określenie, modyfikację i osiągnięcie efektów kształcenia oraz realizację procesu kształcenia.

Jednostka podejmuje różnorodne działania służące internacjonalizacji procesu kształcenia i ich wpływu na określenie, modyfikację i osiągnięcie efektów kształcenia oraz realizację procesu kształcenia, m. in. poprzez wymianę wykładowców w ramach programu Erasmus i CEEPUS (Networks: Bioethics oraz Ethics and Politics in the European Context), realizację wielu projektów w ramach współpracy z ośrodkami zagranicznymi, czy też publikacje w językach obcych zarówno w naukowych pismach zagranicznych jak i powstałych na Wydziale. Dodatkowo od 2000 r. Wydział Teologiczny UO jest członkiem Federacji Uniwersytetów Katolickich w Europie z siedzibą w Paryżu (FUCE), w ramach której realizuje współpracę z ośrodkami zagranicznymi. W zakres współpracy z partnerami zagranicznymi wchodzi m. in.: wspólne sympozja i konferencje z udziałem pracowników naukowych i studentów, organizowane w Opolu i w zagranicznych ośrodkach partnerskich,

wykłady gościnne wygłaszane odpowiednio na partnerskich uczelniach zagranicznych i w Opolu oraz wzajemna wymiana i wspólne redagowanie publikacji naukowych (zwłaszcza wydawana przez Wydział Teologiczny UO seria *Colloquia Theologica* oraz pismo *Family Forum*). Dane dotyczące współpracy międzynarodowej przedstawiono w Raporcie Samooceny s. 29-33.

Z pełną świadomością działania służące internacjonalizacji są realizowane przez Instytut Nauk o Rodzinie, który z natury prowadzonego kierunku kształcenia interdyscyplinarnie współdziała z wieloma ośrodkami naukowymi, zarówno w ramach organizacji międzynarodowych (Association of Bioethicists in Central Europe, European Society of Catholic Theology i in.), jak i w ramach współpracy międzywydziałowej w ramach programu wymiany międzynarodowej CEEPUS II. Podjęte działania dotyczące internacjonalizacji wpłynęły w znaczącym stopniu na postęp w zakresie doskonalenia metodologii badań nad rodziną, tworzenie kierunkowych efektów kształcenia oraz modyfikację procesu kształcenia. Na tej bazie powstało m. in. międzynarodowe czasopismo INoR „Family Forum”, zaś studenci kierunku doskonalą swoje kwalifikacje w kontaktach naukowych ze specjalistami z różnych dyscyplin.

3) Ocena skali i związku współpracy krajowej oraz międzynarodowej z ośrodkami akademickimi na prowadzone kształcenie i działalność naukowo-badawczą.

W latach 2008-2012 Wydział Teologiczny UO realizował w ramach umów bilateralnych współpracę z wieloma instytucjami, przede wszystkim Wydziałami Teologicznymi uniwersyteckich uczelni. Efektem są wspólne projekty badawcze i publikacje, zaś dla studentów możliwości prowadzenia kwerend bibliotecznych i poznawania sposobów studiowania teologii w kontekście zróżnicowanym konfesyjnie. Od regularnej współpracy z Monastylem, w cyklu dwurocznym aktywnie uczestniczą studenci w tygodniowych wymianach studenci i doktoranci (25 osób), przez współpracę z Erfurtem poszerzoną o udział studentów (od 2012 r.) i innymi ośrodkami w ramach programu Erasmus, po współpracę z Uniwersytetem w Normal – USA (Illinois State University), a od 2011 r. z Wydziałami Teologicznymi na uniwersytetach w Cochabamba, Instituto Superior de Estudios Teológicos de la Universidad católica Boliviana „San Pablo” (Boliwia) oraz z Uniwersytetem Katolickim (Greko-katolicki) we Lwowie (Ukraina). Na uwagę zasługuje także współpraca z Hochschule für katholische Kirchenmusik und Musikpädagogik w Ratyzbonie w ramach programu *Erasmus*, gdzie w ramach wspólnych programów zrealizowano m. in. w Opolu wykłady oraz kurs organowy prof. Stefana Baiera (2010 r.), Międzynarodowy Kongres «*Universa Luas*»: *Being and Becoming Church. Music in the Process and Rites of Christian Initiation of Adults*

(2011 r.). Natomiast w ramach programu CEEPUS II Instytut Nauk o Rodzinie WT UO uczestniczy w sieci „Bioethik” i „Politics and Ethics in the European Context“. Instytut Nauk o Rodzinie z natury prowadzonego kierunku kształcenia interdyscyplinarnie współdziała z wieloma ośrodkami naukowymi, zarówno w ramach organizacji międzynarodowych (Association of Bioethicists in Central Europe, European Society of Catholic Theology i in.), jak i w ramach współpracy międzywydziałowej w ramach programu wymiany międzynarodowej CEEPUS II. Szczególnie znaczący jest postęp w zakresie doskonalenia metodologii badań nad rodziną, wymiany doświadczeń w tym zakresie z naukowcami i studentami z różnych krajów. Na tej bazie powstało m. in. międzynarodowe czasopismo INoR „Family Forum”, zaś studenci kierunku regularnie doskonalą swoje kwalifikacje w kontaktach naukowych ze specjalistami z różnych dyscyplin. Pracownicy naukowcy INoR pełnią także odpowiedzialne funkcje w organizacjach międzynarodowych oraz są aktywnymi uczestnikami konferencji naukowych w całej Europie.

Od 2009 r. jest podejmowana współpraca Wydziału Teologicznego UO z Wydziałem Teologii Katolickiej Uniwersytetu w Erfurcie. W ramach tej współpracy są realizowane projekty badawcze przedstawiane podczas konferencji naukowych organizowanych co 1,5 roku naprzemiennie w Opolu i Erfurcie, w których aktywnie uczestniczą profesorowie, doktoranci i studenci obu wydziałów. Pierwsze takie spotkanie naukowe odbyło się w dniach 29-31 października 2010 r. w Erfurcie i było poświęcone problematyce recepcji Soboru Watykańskiego II na podstawie doświadczeń Kościoła w Polsce i Kościoła diaspory wschodnich i centralnych Niemiec. Owocem tego spotkania jest publikacja *Die Rezeption des Zweiten Vatikanischen Konzils* wydana przez Redakcję Wydawnictw Wydziału Teologicznego UO w serii *Colloquia Theologica* nr 14 (Opole 2011). Druga konferencja tego typu odbyła się w Opolu i Głuchołazach w dniach 15-18 marca 2012 r. i była poświęcona zagadnieniu zmiany pokoleniowej w teologii, które zostało przedstawione przez profesorów obu wydziałów z perspektywy różnych przedmiotów teologicznych (egzegeza Pisma św., teologia dogmatyczna, etyka społeczna, nauka o liturgii, teologia pastoralna, historia Kościoła). Aktualnie jest w przygotowaniu publikacja w języku niemieckim, która będzie pokłosiem tej konferencji. Podobnie jak w spotkaniu w Erfurcie, także i w Opolu, w konferencji wzięli udział studenci oraz doktoranci obu wydziałów, którzy w ramach komunikatów przedstawili projekty badawcze związane z przygotowaniem doktoratu. Kolejny projekt badawczy i konferencja naukowa zostały zaplanowane na jesień 2013 r. w Erfurcie.

Od 2001 r., czyli od podpisania układu partnerskiego (2000; 2005 i 2010 odnowienie układu), odbywają się regularne spotkania wymiany akademickiej dla wykładowców i studentów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego i Wydziału Teologii Katolickiej Uniwersytetu Westfalskiego na przemian w Opolu (2001, 2003, 2005, 2009; 2013 - aktualnie przygotowywane) i w Monastyrze (2002, 2004, 2007, 2011). Od 2003 r. w ramach spotkań odbywają się sympozja, których owocem są niektóre tomy serii wydawniczej *Colloquia Theologica* (VI, X, XII i XV). Dzięki finansowemu wsparciu Polsko-Niemieckiej Wymiany Młodzieży studenci uczestniczą w wymianie za niewielką, symboliczną opłatą. Ogółem w wymianie uczestniczyło około 200 studentów i ponad 20 wykładowców WT UO.

Międzynarodowe konferencje, sympozja, wyjazdy szkoleniowe mają duży wpływ na kształcenie i działalność naukowo-badawczą, bowiem umożliwiają zarówno pracownikom naukowo-dydaktycznym jak i studentom doskonalenie umiejętności komunikowania się w językach obcych, formułowania wypowiedzi na forum publicznym, odkrywanie zależności między kontekstem społeczno-kulturowym a rozwojem nauki, prowadzenie pracy badawczej we współpracy z innymi profesjonalistami, ułatwiają rozwój naukowy i podnoszenie kwalifikacji profesjonalnych.

W obszarze współpracy międzynarodowej na podkreślenie zasługuje, będąca jej efektem, działalność wydawnicza: 7 prac zwartych i 8 artykułów (2008 r.); 5 prac zwartych 11 artykułów (2009 r.); 3 prace zwarte 17 artykułów (2010 r.); 6 prac zwartych 17 artykułów (2011 r.). Aktywność pracowników naukowych wyrażająca się w uczestnictwie w międzynarodowych programach badawczych, aktywnym udziale przez wykłady i komunikaty, sprzyja podnoszeniu kwalifikacji i jakości kształcenia na Wydziale, co zostało dostrzeżone i uhonorowane przez Państwową Komisję Akredytacyjną przyznaniem Wydziałowi dla kierunku teologia oceny wyróżniającej.

Współpraca krajowa i międzynarodowa z ośrodkami akademickimi zawsze była i pozostaje mocną stroną Wydziału Teologicznego UO, co zostało wskazane podczas akredytacji kierunku teologia w 2009 r. poprzez zapis „Sposób prowadzenia współpracy międzynarodowej Wydziału zasługuje na upowszechnienie w innych Wydziałach Teologii w Polsce”. Podejmowana intensywna współpraca krajowa oraz międzynarodowa z wieloma ośrodkami akademickimi ma niewątpliwie znaczący wpływ na prowadzone kształcenie i działalność naukowo-badawczą Wydziału.

4) Ocena zakresu i wyników współpracy jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym i jej wpływu na osiągnięte efekty kształcenia.

W świetle przeprowadzonych rozmów z interesariuszami zewnętrznymi można stwierdzić, że środowisko naukowe Wydziału Teologicznego jest cenionym partnerem dla analogicznych środowisk krajowych i zagranicznych. Udział interesariuszy zewnętrznych, w szczególności pracodawców, jest znaczny, choć niekiedy trudny do zweryfikowania z uwagi na brak sporządzania na Wydziale stosownej dokumentacji na temat prowadzonych spotkań. Jednostka dobrze wsłuchuje się w potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, przede wszystkim w zakresie swojej specjalności (działania ekumeniczne, profilaktyka, przeciwdziałanie przemocy, wsparcie wychowawcze), ale bierze również aktywny udział w sferze kulturalnej i historycznej miasta i regionu (z uwzględnieniem specyficznych potrzeb środowiska wielokulturowego pogranicza), np. inwentaryzacja dóbr kultury, jako wspólne przedsięwzięcie pracowników Wydziału i studentów Muzykologii z Departamentem Rolnictwa i Rozwoju Wsi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, aktywny współorganizator Festiwalu Nauki. Dowodem tej działalności jest przedstawiona lista instytucji (69 poz.) na stałe współpracujących z WT (por. Raport Samooceny, s. 35-39).

Zakres wspólnie podejmowanych działań obejmuje od długofalowych programów ustawicznego kształcenia do akcji jednorazowych: np. organizację warsztatów dydaktycznych w zakresie teologicznym i społecznym; organizację wykładów w ramach podnoszenia poziomu kwalifikacji i promocji wiedzy; organizację staży, praktyk, wolontariatu dla studentów (np. praktyki w Diecezjalnej Poradni Rodzinnej w Opolu); szkolenia; organizację corocznej olimpiady Wiedzy o Rodzinie (która ma charakter ogólnopolski); wspólne działania z Ministerstwem Zdrowia odnośnie transplantacji (Wieloletni Program Rozwoju Medycyny Transplantacyjnej 2011-2020). „...Wiele działań posiada także wyraźne nachylenie praktyczne – dla dobra społeczności lokalnej, miasta lub województwa... Ważne miejsce we współpracy z otoczeniem zajmuje współpraca z mediami, nie tylko katolickimi, w zakresie edukacji społecznej, formowaniu postaw i komentowaniu kompetentnego istotnych wydarzeń społecznych i politycznych...” (z Raportu Samooceny, s. 39-40). Należy wskazać również wpisywanie się w działania wielopłaszczyznowe odnoszące się do wszystkich sfer życia duchowej i świeckiej, nawiązanie licznych kontaktów pozwala na podnoszenie standardów jakości kształcenia.

Na szczególne podkreślenie zasługuje ścisła współpraca z instytucjami Kościoła katolickiego oraz sektorem publicznym, a szczególnie administracją samorządową i jej jednostkami organizacyjnymi (m.in. szkołami, ośrodkami pomocy społecznej, itp.). Należy wskazać na ścisłą współpracę WT przede wszystkim z Wyższym Seminarium Duchownym w diecezji opolskiej i diecezji gliwickiej oraz poszczególnymi instytucjami Kościoła opolskiego

i Kościoła gliwickiego, a zwłaszcza: wydziały katechetyczne, wydziały duszpasterskie, Caritas, diecezjalne duszpasterstwa rodzin, archiwa, muzea, media. Dotyczy to zarówno tych konsultacji, które są prowadzone przez pracodawców zgłaszających postulat zorganizowania studiów (np. biskup opolski: kurs – studia proboszczowskie), jak i konsultacji merytorycznych/metodycznych (Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Opolu, Kuria Diecezjalna, Poradnie Psychologiczne). Jednak większość tych działań ma charakter nieformalny, z uwagi na często występujące połączenie ról: pracownika WT i pracodawcy (np. w Kurii diecezjalnej, Poradni Rodzinnej, Ośrodkach adopcyjnych).

O obecności pracodawców w procesie ustalania zakładanych efektów kształcenia zaświadczać m. in. takie czynniki jak: duże zainteresowanie studiami, ciągłość w postaci kolejnych edycji tych samych studiów, bardzo wysoka ocena studiów wśród słuchaczy, których zakres nabytych umiejętności spotyka się z pozytywnym odbiorem w miejscu pracy. Mamy więc do czynienia z naturalną weryfikacją przydatności do wykonywanego zawodu. Nadto należy zauważyć, że alumni Wyższego Seminarium Duchownego diecezji opolskiej i diecezji gliwickiej stanowią na WT większość studentów na kierunku teologia. Należy również podkreślić, iż alumni - absolwenci kierunku teologia w 100% znajdują zatrudnienie.

Wymiana opinii na temat efektów i jakości kształcenia oraz dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy opiera się głównie na kontaktach nieformalnych i osobistych, rozmowach z opiekunami praktyk, współpracy z praktykami (wykładowcami nie będącymi nauczycielami akademickimi) na studiach podyplomowych czy też różnych działaniach o charakterze akcyjnym (np. konferencji). Należy zwrócić uwagę na potrzebę rozwiązań o charakterze działań systemowych i regularnych a jednocześnie sformalizowanych (np. cyklicznych i stałych spotkań władz Wydziału z pracodawcami/organizacjami pracodawców). Formułą takich działań mogłaby być np. Rada Pracodawców, w ramach której regularnie spotykałoby się i dyskutowali na temat koncepcji kształcenia i uwzględniania w niej potrzeb pracodawców i rynku pracy pracodawcy oraz władze Wydziału i pracownicy nauki.

Na podstawie przeprowadzonej wizytacji, opinii uzyskanych w jej trakcie od władz Wydziału, przedstawicieli pracodawców oraz studentów należy stwierdzić, że jednostka ściśle współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia. Rekomendowane są jednak działania, które udoskonalą dotychczasową współpracę z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego:

- uszczegółowienie, sformalizowanie i rozwinięcie koncepcji zwiększania udziału pracodawców w procesie budowania wysokiej kultury jakości kształcenia na poziomie Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia,
- opracowanie i wdrożenie systemu pozyskiwania informacji od pracodawców na temat sytuacji zawodowej absolwentów, a w szczególności ich mocnych i słabych stron (ich dokładna identyfikacja pozwoli na prowadzenie skutecznych i efektywnych działań służących ustalaniu i ocenie efektów kształcenia, w tym także ewentualnych działań naprawczych),
- wzmocnienie komunikacji z pracodawcami,
- rozwijanie i zacieśnianie współpracy z Akademickim Biurem Karier.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego KRYTERIUM SPEŁNIONE W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wydział Teologiczny UO od wielu lat prowadzi aktywną współpracę krajową i międzynarodową. Programy międzynarodowe o charakterze naukowym realizowane są głównie dzięki kontaktom osobistym oraz zaangażowaniu poszczególnych pracowników. Studenci mają możliwości wyjazdu głównie w ramach programu Erasmus.
- 2) Jednostka podejmuje działania mające na celu internacjonalizację procesu kształcenia, w tym w zakresie określania efektów i realizacji programów kształcenia.
- 3) Zarówno dane zamieszczone w V i VI części Raportu, przeprowadzone rozmowy jak i podpisane umowy o współpracy potwierdzają istnienie bardzo intensywnej współpracy z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi.
- 4) Jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia w stopniu znaczącym. Rekomendowane są m. in. następujące działania, które pogłębią i poszerzą dotychczasową współpracę z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego:
 - sformalizowanie i rozwinięcie koncepcji zwiększania udziału pracodawców w procesie budowania wysokiej kultury jakości kształcenia na poziomie Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia,
 - opracowanie i wdrożenie systemu pozyskiwania informacji od pracodawców na temat sytuacji zawodowej absolwentów, a w szczególności ich mocnych i słabych stron (ich dokładna identyfikacja pozwoli na prowadzenie skutecznych i efektywnych działań służących ustalaniu i ocenie efektów kształcenia, w tym także ewentualnych działań naprawczych),
 - wzmocnienie komunikacji z pracodawcami.
 - rozwijanie i zacieśnianie współpracy z Akademickim Biurem Karier.

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

- 1) Ocena funkcjonującego w jednostce systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej, w tym stopnia uwzględnienia potrzeb osób niepełnosprawnych. Ocena udziału studentów i doktorantów w weryfikacji prawidłowości działania tego systemu.

Doktoranci i studenci wyrazili aprobatę dla systemu opieki naukowej i dydaktycznej funkcjonującego na Wydziale Teologicznym UO. Zarówno podczas spotkania z Zespołem

Oceniającym PKA jak i podczas indywidualnych rozmów, doktoranci niezwykle pozytywnie ocenili kadrę naukowo-dydaktyczną, prowadzącą zajęcia na studiach doktoranckich. Nie mają jednakże bezpośredniego wpływu na ocenę kadry naukowej i naukowo-dydaktycznej. Można zatem uznać, iż w opinii studentów opieka dydaktyczna i naukowa zapewniana jest w odpowiedni sposób. Nauczyciele akademicy są dobrze przygotowani do przeprowadzania zajęć i dostępni dla studentów poza zajęciami, w godzinach konsultacji, które są dostosowane do ich potrzeb.

Uczestnicy studiów doktoranckich biorą udział w statutowych badaniach naukowych prowadzonych na Wydziale. W ramach tych badań mogą ubiegać się o środki finansowe służące prowadzeniu badań naukowych i przygotowaniu pracy doktorskiej. Istnieje także możliwość zdobycia środków finansowych w ramach grantów uczelnianych na prowadzenie badań związanych z przygotowaniem pracy doktorskiej (na podstawie Regulaminu podziału środków z dotacji na finansowanie działalności polegającej na prowadzeniu badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego).

Jednak przyznawanie świadczeń finansowych oraz system stypendialny na Wydziale Teologicznym wymaga zmian, ponieważ odbywa się niezgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz w sposób nieprzejrzysty. Na podstawie niepisanej umowy Władz Wydziału z Władzami Uczelni doktoranci Wydziału Teologicznego nie mogą ubiegać się o stypendia doktoranckie. Był to argument by zezwolić na zwiększenie liczby miejsc na studiach trzeciego stopnia. Dodatkowo wskazywano, iż doktoranci Wydziału są aktywni zawodowo i brak możliwości stypendialnych nie przeszkodzi im podjąć studiów, a część z nich to kapłani posiadający wsparcie finansowe delegującej diecezji. Ze względu na pozostałe w Uczelni środki finansowe Rektor zwrócił się o wskazanie pięciu osób z Wydziału, które wyłoniono na podstawie wniosków złożonych o nagrody Rektora dla najlepszych doktorantów.

Natomiast stypendia i pomoc z funduszu pomocy materialnej przyznawane są prawidłowo. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym doktoranci nie byli w stanie rozróżnić i wymienić stypendiów, o które mogą się ubiegać, co może świadczyć o słabości polityki informacyjnej Wydziału. Obecny stan rzeczy w zakresie wsparcia finansowego doktorantów jest niedopuszczalny. Kierownik studiów doktoranckich zapewnił jednak, iż

sytuacja ulegnie normalizacji od przyszłego roku akademickiego ze względu na przyjęcie innych założeń, tak na poziomie Wydziału, jak i Uczelni.

Zdaniem doktorantów istniejąca baza dydaktyczna, a w szczególności zasoby biblioteczne należycie wspierają proces dydaktyczny i umożliwiają prowadzenie badań naukowych na odpowiednim poziomie. Budynek Wydziału w znacznej mierze został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Niestety nie ma jeszcze sprzętu ułatwiającego pracę osobom niedosłyszącym i niedowidzącym zwłaszcza w bibliotece. Zgodnie z § 44 *Regulaminu studiów doktoranckich w Uniwersytecie Opolskim* w przypadku niepełnosprawności doktorant ma prawo do studiowania według indywidualnej organizacji studiów, co upoważnia do ustalenia z prowadzącymi zajęcia indywidualnych terminów i sposobów realizacji obowiązków wynikających z planów studiów doktoranckich oraz dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności.

Doktoranci szczególnie pozytywnie ocenili pracę Dziekanatu zajmującego się sprawami doktoranckimi oraz Kierownika Studiów Doktoranckich, zwracając uwagę na otwartość, elastyczność, dobry przepływ informacji, m.in. poprzez listy mailingowe.

2) Ocena podejmowanych działań zapobiegawczych i rozwiązywania sytuacji konfliktowych w jednostce oraz efektywności systemu rozpatrywania skarg studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych.

Na poziomie wydziałowym nie ma sformalizowanych procedur rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Działania nie mają charakteru formalnego, ale dzięki stosowanym standardom postępowania (m.in. zasadzie otwartych drzwi) system funkcjonuje w sposób prawidłowy. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym doktoranci podkreślili, iż sytuacje konfliktowe zdarzają się niezwykle rzadko i najczęściej rozwiązywane są polubownie w ramach Katedr. Zaznaczyli również, iż w razie potrzeby zwróciliby się bez obaw do Kierownika Studiów Doktoranckich lub Dziekana. Ponadto na Wydziale przy udziale studentów powołuje się opiekunów roku, którzy pełnią funkcję osoby kontaktowej i są ważnym wsparciem studentów we wszystkich sprawach. Dodatkowo organizowane są spotkania Prodziekana ds. Studenckich z samorządem oraz starostami roku, by na bieżąco informować studentów o znaczących dla nich sprawach. W opinii studentów, ze względu na specyfikę prowadzonych kierunków, niewielką liczbę studentów, życzliwą atmosferę i otwartość wszystkich pracowników Wydziału takie podejście sprawdza się w praktyce.

3) Ocena działalności samorządu studentów, doktorantów oraz organizacji ich zrzeszających, wspierającej proces uczenia się oraz wszechstronnego rozwoju i nabywania kompetencji społecznych studentów i doktorantów, a także współpracy w tym zakresie z władzami jednostki. Ocena roli jednostki w aktywizacji tych środowisk zarówno w pracach dotyczących procesu kształcenia i weryfikacji jego jakości, jak i rozwoju kultury oraz uwrażliwienia na potrzeby społeczne. Ocena realizacji przez Parlament Studentów RP wymogów prowadzenia szkoleń studentów rozpoczynających kształcenie w zakresie ich praw i obowiązków (od roku akademickiego 2012/2013), oraz ocena stworzonych przez Uczelnię/jednostkę warunków umożliwiających spełnienie tych wymogów.

Na Uniwersytecie Opolskim w oparciu o *Regulamin Samorządu Studentów* działa Samorząd Studentów charakteryzujący się dwupoziomą strukturą – funkcjonuje na szczeblu ogólnouczelnianym oraz wydziałowym. Samorząd współuczestniczy w tworzeniu oraz opiniuje w formie uchwał regulamin studiów, regulamin przyznawania pomocy materialnej. Liczba przedstawicieli studentów i doktorantów w Radzie Wydziału nowej kadencji przekracza 20%, spełniając tym samym przesłanki art. 61 ust. 3 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Studenci uczestniczą w obradach tego organu kolegialnego, jednak trzeba podjąć działania zwiększające zaangażowanie przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału, a także zwrócić również uwagę na fakt, aby lista obecności zawsze zawierała pełną listę studenckich członków rady. Ponadto chociaż studenci aktywnie uczestniczą w pracach Rad Programowych, to ostatecznie plany i programy studiów nie są opiniowane przez odpowiedni organ uchwałodawczy samorządu. Samorząd Studentów nie posiada własnego biura, natomiast Władze Wydziału zapewniają jego członkom sprzęt niezbędny do jego sprawnego funkcjonowania. Przedstawiciele samorządu bardzo pozytywnie oceniają współpracę z Władzami Wydziału, które zapewniają wsparcie merytoryczne i finansowe podejmowanych przez nich inicjatyw oraz współtworzą relację opartą na szacunku i zrozumieniu dla potrzeb studentów.

Studenci wizytowanej jednostki mogą rozwijać swoje zainteresowania uczestnicząc w pracach kół naukowych, które organizują liczne seminaria naukowe, konferencje, wyjazdy szkoleniowe oraz prowadzą projekty naukowe, a nawet organizują Ogólnopolską Olimpiadę Wiedzy o Rodzinie. Koła posiadają swych opiekunów naukowych zapewniających studentom odpowiednie wsparcie merytoryczne. Koła nie posiadają stałego budżetu, a ich działalność finansowana jest z dwóch podstawowych źródeł: wsparcia Władz Wydziału oraz grantów przyznawanych przez Forum Studenckiego Ruchu Naukowego UO.

Funkcjonujące na poziomie ogólnouczelnianym Akademickie Centrum Karier organizuje warsztaty, kursy, szkolenia, gromadzi i udostępnia oferty staży, praktyk i pracy. Jednakże działalność centrum jest mało znana studentom wizytowanej Jednostki. Studenci zwrócili uwagę na fakt, że działalność centrum jest widoczna w innych Jednostkach Uczelni, ale ze swoją ofertą nie dociera ono do studentów Wydziału Teologicznego. Zespół Oceniający zwraca uwagę, iż należy nawiązać bliższy kontakt z Akademickim Centrum Karier i przybliżyć studentom jego działanie.

Aby wyróżnić i nagrodzić studentów oraz zmotywować ich do aktywnego uczestnictwa w życiu Wydziału co roku organizowany jest konkurs Student Roku, który cieszy się sporym zainteresowaniem studentów. Studenci bardzo pozytywnie ocenili funkcjonujące przy

Wydziale Duszpasterstwo Akademickie. Studenci uczestniczą w liturgii eucharystycznej, rekolekcjach i innych formach duszpasterskich organizowanych przez DA.

Na poziomie Wydziału Samorząd Doktorantów nie działa, co wynika wyłącznie z braku zainteresowania uczestników studiów trzeciego stopnia. Władze Wydziału bezskutecznie nakłaniały do zorganizowania się i wyłonienia przedstawicieli, co ułatwiłoby kontakt i decyzyjność w środowisku doktorantów. W ramach ocenianej jednostki jedynym gremium podczas, którego uczestnicy studiów III stopnia mogą zabierać głos jest Rada Wydziału, do której przedstawiciele wybierani są bezpośrednio przez wszystkich doktorantów. W roku akademickim 2011/12 doktoranci praktycznie nie posiadali swoich przedstawicieli w radzie Wydziału. Reprezentant doktorantów przestał się pojawiać, a Władze Wydziału długo nie zwracały się do uczestników studiów trzeciego stopnia o uzupełnienie składu – wybory odbyły się dopiero w dniu 23 maja 2012 r. Na Wydziale nie istnieją również żadne inne organizacje zrzeszające wyłącznie doktorantów.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego ²

KRYTERIUM SPEŁNIONE ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) System opieki naukowej i dydaktycznej działa poprawnie. System opieki materialnej, zwłaszcza w zakresie przyznawania stypendiów doktoranckich, wymaga zmian.

2) Na Wydziale nie istnieją sformalizowane procedury rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Należy jednakże podkreślić, iż przyjazna atmosfera panująca w jednostce i stosowane standardy postępowania do tej pory skutecznie zapobiegały powstawaniu i ewentualnej eskalacji problemów.

3) Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego działa aktywnie na rzecz środowiska studenckiego, wspierając proces nabywania kompetencji społecznych. Pozytywnie należy ocenić działalność kół naukowych, które wspierają i rozwijają proces kształcenia. Władze jednostki starają się współpracować z samorządem w kwestiach dotyczących jakości kształcenia. Jednostka podejmuje działania mające na celu formowanie wrażliwości społecznej, kulturowej i religijnej, co należy ocenić bardzo pozytywnie. Natomiast mimo starań ze strony Władz Wydziału brak samorządności doktorantów.

8. System wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, jego spójność i zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

Ocena kompletności i spójności wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia zawartych w dokumentach (decyzje, zarządzenia, uchwały) dotyczących prowadzonej polityki jakości, celów jakościowych, strategii realizacji tych celów oraz wprowadzenia i doskonalenia systemu zapewnienia jakości i zarządzania tym systemem.

Uniwersytet Opolski wprowadził wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia Uchwałą Senatu nr 14/96-99 z dn. 18.12.1997 r. w sprawie wprowadzenia Uczelnianego Systemu Stymulacji i Oceny Jakości Kształcenia. Intensyfikacja działań w zakresie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia poprzez usystematyzowanie czynności wpływających na jakość kształcenia, a także unormowania prawne nastąpiła wskutek wydania przez Rektora Zarządzenia nr 8/2012 z dniem 05.03.2012 r. w sprawie uczelnianego systemu doskonalenia jakości kształcenia.

W związku z przeprowadzoną analizą dokumentacji stwierdza się, iż Wydział Teologiczny stosownie do wytycznych wynikających z powyższych aktów prawnych podjął następujące działania:

Powołanie Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia na podstawie Zarządzenia Dziekana nr 2/2012 z dn. 05.11.2012 r., dotychczas na mocy Zarządzenia Rektora nr 8/2012 z dn. 05.03.2012 r. działał Zespół ds. Wewnętrznej Oceny Jakości Kształcenia. Skład osobowy Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia wraz z przydziałem kompetencji zostały formalnie zatwierdzone. Z dokumentacji wynika, iż w pracach powyższego Zespołu nie uczestniczą przedstawiciele studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych, stwierdza się, iż w ramach przydzielonych zadań Zespół zajmował się polityką określającą cele, strategię i procedury zapewnienia oraz doskonalenia jakości kształcenia, zasadami oceniania, monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia oraz ich efektów, zapewnianiem jakości kadry dydaktycznej i prowadzonych zajęć dla studentów i doktorantów, a także słuchaczy studiów podyplomowych.

Stwierdza się, iż struktura podejmowanych decyzji w zarządzaniu jakością (stosownie do przydzielonych kompetencji) na poziomie wydziałowym nie jest dostatecznie przejrzysta. Sugeruje się w większym stopniu niż dotychczas ujęcie w w/w strukturze udziału doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych, którzy powinni mieć wpływ na podejmowanie istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia.

W ramach funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia określone zostały procedury z zakresu organizacji oraz obsługi procesu kształcenia, w tym dążące do doskonalenia takich aspektów jak:

- *analiza zasad rekrutacji* poprzez sporządzanie odpowiednich wytycznych do przeprowadzenia procesu rekrutacji, a także weryfikację spełnienia wymagań kandydatów starających się o przyjęcie na studia,
- *ocena i weryfikacja programów kształcenia* poprzez opracowywanie, analizowanie planów i programów kształcenia oraz okresowe przeglądy dokonywane przez Rady

Programowe poszczególnych kierunków studiów (powołane decyzją Dziekana nr 02/2012 z dn. 19.10.2012 r., w których składzie są przedstawiciele studentów), a także dostosowanie do Krajowych Ram Kwalifikacji (Uchwała Senatu nr 131/2008-2012 z dn. 15.12.2011 r. w sprawie wprowadzenia programów kształcenia zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, Uchwały Rady Wydziału z dn. 21.03.2012 r. nr 292/2008-2012 w sprawie zatwierdzenia programów i efektów kształcenia na kierunku „muzykologia”, nr 291/2008-2012 na kierunku „nauki o rodzinie”, nr 290/2008-2012 dla kierunku „teologia”, nr 287/2008-2012 z dn. 29.02.2012 r. dla kierunku „kultura śródziemnomorska”, nr 306/2008-2012 z dn. 23.05.2012 r. w powyższej sprawie dla studiów doktoranckich, dostosowane zostały także programy studiów podyplomowych), dodatkową weryfikację oraz nadzór nad opracowanymi programami kształcenia zbudowanymi w oparciu o efekty kształcenia prowadzi Uczelniany Zespół ds. Oceny Programów Kształcenia.

- *ocena i weryfikacja efektów kształcenia* poprzez badanie jakości prac dyplomowych i ich adekwatności do programu kształcenia, analizę egzaminów dyplomowych pod kątem przygotowywania się do nich zgodnie z zaleceniami określonymi w Zarządzeniu Rektora nr 12/2010 UO z dn. 28.04.2010 r. w sprawie zasad przygotowywania prac dyplomowych,
- *jakość obsługi administracyjnej studentów* poprzez stworzenie warunków do uczestniczenia w procesie kształcenia osobom niepełnosprawnym (powołanie Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych, Uchwała Senatu nr 74/2005-2008 z dn. 29.05.2008 r. w sprawie warunków studiowania osób niepełnosprawnych na Uniwersytecie Opolskim, Zarządzenie Rektora nr 12/2008 z dn. 18.07.2008 r. w sprawie wprowadzenia i stosowania rozwiązań alternatywnych wobec studentów niepełnosprawnych).

Realizacji powyższych działań służą wyniki stosowanych narzędzi w postaci ocen oraz badań przeprowadzanych w formie ankiet wśród studentów i absolwentów, a także pracowników obsługujących proces kształcenia:

- *Badania studentów* odbywają się na podstawie Uchwały Senatu oraz Zarządzenia Rektora konstruujących oraz wprowadzających wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także wytycznych Senackiej Komisji ds. Kształcenia z dn. 05.01.2011 r., w których określono procedurę przeprowadzania ankietyzacji studentów. Zasadniczym jej celem jest podnoszenie jakości zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli akademickich oraz realizowanie polityki kadrowej Uniwersytetu. Wyniki z przeprowadzonych badań są opracowywane w postaci raportów, służą podnoszeniu poziomu kształcenia oraz ocenie nauczycieli akademickich, a także bezpośrednim przełożonym, trafiają również do nauczycieli akademickich, których zajęcia były oceniane. Stwierdza się, iż powyższa

procedura obejmuje wyłącznie pracowników naukowo- dydaktycznych, wyniki podlegają analizie oraz weryfikacji, na ich podstawie podejmuje się także działania doskonalące. Pracownicy administracji na spotkaniu z członkami Zespołu Oceniającego PKA potwierdzili, iż nie podlegają ocenie.

- *Ocena pracowników naukowo-dydaktycznych* odbywa się zgodnie z Regulaminem okresowego oceniania nauczycieli akademickich stanowiącym Załącznik nr 4 Statutu Uczelni. Podstawę oceny nauczyciela akademickiego stanowi jego dorobek naukowo-badawczy, dydaktyczny i organizacyjny, przy czym elementem oceny dotyczącej wypełniania przez nauczyciela akademickiego obowiązków dydaktycznych jest opinia studentów wyrażona w anonimowych ankietach. Wyniki oceny wykorzystuje się w procesie decyzyjnym o jakości kształcenia, a także w realizacji polityki kadrowej.
- *Badanie kariery zawodowej absolwentów* nadzoruje Zespół ds. Badań Losów Absolwentów. Procedura przeprowadzania badania została określona w Regulaminie monitorowania karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu Opolskiego zatwierdzonego Uchwałą Senatu nr 122/2008-2012 z dn. 26.05.2011 r.

Unormowania prawne w zakresie zapewniania jakości kształcenia stanowią założenia oraz realizacja strategii rozwoju Uniwersytetu Opolskiego, w której skonkretyzowano działania dotyczące prowadzonej polityki jakościowej przez Dziekana Wydziału Teologicznego oraz podległe jednostki. Ponadto opracowane zostały karty celów strategicznych z wyznaczeniem priorytetów, wykorzystaniem stosownych narzędzi wraz z określeniem struktury decyzyjnej za poszczególne zakresy i działania, terminami realizacji oraz źródłami finansowania.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdza się, iż w wewnętrznych aktach prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia tj. w uchwałach, zarządzeniach, decyzjach założono, iż zostaną opracowane i wdrożone skuteczne oraz przejrzyste procedury odnoszące się do poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia, natomiast w trakcie wizytacji ustalono, iż pomimo szczególnej specyfiki kierunków studiów prowadzonych na Wydziale, w tym dodatkowo spełniających wymogi prawne nie zostały dotychczas wdrożone procedury w zakresie: przeprowadzania hospitacji zajęć dydaktycznych i wykorzystywania ich wyników w celu podejmowania działań doskonalących, podlegania ocenie studentów wszystkich pracowników, także niebędących nauczycielami akademickimi. Ponadto stwierdza się zastrzeżenia w zakresie kompleksowego ujęcia systemu, którym nie objęto dostatecznie uczestników studiów doktoranckich oraz słuchaczy studiów podyplomowych (w przypadku studiów doktoranckich potwierdzano wielokrotnie informację,

iż zmiany w programie kształcenia nie były konsultowane z doktorantami, nie byli poddawani ankietyzacji jak również przedstawiciele doktorantów nie zostali włączeni do gremium Wydziału zajmującego się jakością kształcenia). W kwestii wdrożenia systemu na szczeblu wydziałowym stwierdza się iż z naruszeniem zapisu w par. 6 ust. 2 Zarządzenia Rektora nr 8/2012 z dn. 05.03.2012 r. nie powołano do składu osobowego Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia przedstawicieli studentów, w tym także doktorantów. Zastrzeżenia należy sformułować także do struktury organizacyjnej wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale Teologicznym, która nie jest spójna w odniesieniu do poszczególnych jednostek.

Ocena zakresu, sposobu prowadzenia i kompletności dokumentacji dotyczącej dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów, studiach doktoranckich i podyplomowych, oraz doskonalenia tego systemu.

Dokumentacja dotycząca wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzona i udostępniana przez Rektorat, Dziekanat oraz Wydziałowy Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującymi.

W przyszłości Uczelnia zamierza wdrożyć procedury sprawdzające efektywność działania systemu i korygujące politykę zapewniania jakości kształcenia poprzez przygotowywanie sprawozdania z oceny własnej dla Dziekana i Rady Wydziału przez Wydziałowy Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia z efektów działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale oraz dla Rektora i Senatu przez Uczelniany Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia z działalności systemu z uwzględnieniem wdrażanych działań podnoszących jakość kształcenia. Zgodnie z zapisami w Uchwale Senatu wprowadzającej system określono, iż co najmniej jedno w roku posiedzenie Rady Wydziału będzie poświęcone sprawom zapewnienia jakości kształcenia, na obecnym etapie po przeanalizowaniu dokumentacji organu kolegialnego od 2008 roku stwierdza się, iż sprawy związane z tematyką zapewniania jakości są w znacznym stopniu rozproszone oraz omawiane incydentalnie (w komunikacie zamieszczanym w Protokole z posiedzenia Rady Wydziału z dn. 26.05.2010 r. zawarto informacje ze spotkania z władzami lokalnymi tj. potencjalnymi pracodawcami w sprawie m.in. praktyk dla studentów). Podczas spotkania Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia z członkami Zespołu Oceniającego PKA przedstawiono założenie, iż posiedzenia Rady Wydziału są poświęcane tematyce jakości kształcenia w zależności od potrzeb, zadeklarowano także zwrócenie większej uwagi na umieszczanie informacji dotyczących omawiania wyników ankiet studenckich, ocen pracowników, ustalono także iż pierwsze sprawozdania z samooceny o

których mowa powyżej będą sukcesywnie przygotowywane i prezentowane na posiedzeniach właściwych organów na koniec każdego roku akademickiego.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego²
KRYTERIUM SPEŁNIONE ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

W wyniku przeprowadzonej weryfikacji dokumentów stwierdza się, iż Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego posiada wewnętrzne akty prawne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia (uchwały, decyzje, zarządzenia), dotyczące dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia. Należy podkreślić występowanie dwóch systemów zapewnienia jakości kształcenia (wewnętrznego i kościelnego). Zwraca się szczególną uwagę na uwzględnienie zastrzeżeń omówionych w kryterium 8, w tym na aspekt wykorzystywania wyników z przeprowadzonych badań oraz doskonalenia systemu zapewnienia jakości kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2
Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
strategia rozwoju		X			
wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		
cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji		X			
zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			

prorowadzenie badań naukowych		X			
współpraca krajowa i międzynarodowa		X			
system wsparcia studentów i doktorantów			X		
przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia			X		

Odniesienie się do dokonanej przez jednostkę analizy SWOT w kontekście wyników przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej, współpracy z beneficjentami procesu kształcenia.

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego poprawnie przeprowadził analizę Jednostki typu SWOT, dlatego zgodnie z opinią Zespołu Oceniającego PKA wśród swoich mocnych stron wskazuje: wysoki poziom kadry naukowej, wysoki poziom prowadzonych badań naukowych, dorobek naukowy, różnorodność form kształcenia i szerokość oferty studiów (szczególnie w odniesieniu do studiów podyplomowych), dużą aktywność na rzecz środowiska, liczne kontakty kadry dydaktycznej z różnymi ośrodkami naukowymi na świecie, oraz wymianę studentów w ramach europejskich programów, dobrą infrastrukturę, identyfikację roli i pozycji Wydziału na rynku edukacyjnym, w tym na terenie Śląska Opolskiego, trzeba podkreślić wartość życzliwych kontaktów między wykładowcami a studentami oraz wszystkimi pracownikami Wydziału. Wskazane przez Wydział Teologiczny słabe punkty oraz zagrożenia zasadniczo zgadzają się z dostrzeżonymi przez Zespół Oceniający, stąd nie będą powtarzane. Natomiast trzeba wskazać słabe strony nie dostrzeżone przez Jednostkę, przede wszystkim niską świadomość potrzeby sformalizowania wielu relacji wewnątrz i na zewnątrz uczelni, niską świadomość zaangażowania w działania na rzecz jakości kształcenia interesariuszy wewnętrznych, brak przejrzystości Systemu (Wydziałowy Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia i Jeden Instytutowy, dodatkowo spotykają się dwa systemy jakości: uczelniany z kościelnym), brak kompleksowości Systemu (odnosi się tylko do kształcenia na poziomie I i II stopnia, bez studiów doktoranckich i podyplomowych),

brak analizy działań naprawczych. Dlatego Zespół Oceniającego PKA postuluje ujednoczenie WSZJK i dostosowanie do aktualnych wymagań.

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieść się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 3.

Przedstawione przez władze jednostki - w odpowiedzi na raport z wizytacji - argumenty, uzupełnienia, a zwłaszcza podjęte dodatkowo działania spowodowały zmianę uprzednio sformułowanych ocen:

Kryterium 2. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia

Ważnym argumentem na rzecz zmiany sformułowanej w raporcie oceny jest zawarta w odpowiedzi informacja o podjęciu i wdrażaniu działań mających na celu zwiększenie skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Rada Wydziału Teologicznego UO zamieściła na stałe w porządku obrad kwestie wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia. Krokiem naprawczym było też powołanie przez dziekana Wydziału (na mocy § 6 ust. 1, Zarządzenia nr 8/2012 Rektora UO) Zarządzeniem nr 3/2012 (z dnia 18. 12. 2012 r.) Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia w nowym składzie, zgodnym z Zarządzeniem Rektora (§ 6 ust.2). W jego skład oprócz prodziekana ds. dydaktyki jako przewodniczącego i nauczycieli akademickich weszły również wskazane przez samorząd dwie studentki oraz doktorant. Wydziałowy Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia opracował już wstępnie procedury obejmujące: kwestionariusze ankiet, hospitacje, dokumentację efektów kształcenia i ich weryfikację, konsultacje z podmiotami wewnętrznymi, konsultacje z podmiotami zewnętrznymi, sprawozdania i protokoły, analizy wyników ankiet, hospitacji, prac pisemnych, sylabusów. Przewidziano otwarte posiedzenia Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz roczne sprawozdania. Oznacza to już, że działania, których brak został wskazany w raporcie są już wdrażane.

Dodatkowo w odpowiedzi na raport podano informacje o realizowanych działaniach włączających interesariuszy zewnętrznych, w tym pracodawców, do prac Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia.

Władze Wydziału podjęły też działania prowadzące do ujednoczenia struktury systemu zapewnienia jakości kształcenia (co było jednym z zarzutów). Dotychczasowy Instytutowy Zespół ds. Jakości Kształcenia przekształcił się w Zespół ds. Strategii i Rozwoju Instytutu

Nauk o Rodzinie. Natomiast powołany Wydziałowy Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia postawił sobie za cel działania kompleksowe, odnoszące się do wszystkich typów studiów prowadzonych na Wydziale, tzn. jednolitych studiów magisterskich, studiów I i II stopnia, studiów doktoranckich oraz podyplomowych, w tym studiów podyplomowych prowadzonych przy Katedrze Jeana Monneta niezależnie od istniejących tam procedur oceniania przez Komisję Europejską. Natomiast funkcjonujący na Wydziale kościelny system jakości kształcenia stanowi znaczące wsparcie WSZJK.

Na podstawie przeprowadzonych działań na rzecz wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia można podwyższyć ocenę.

Kryterium 7. System wsparcia studentów i doktorantów

W roku akademickim 2012/2013 zgodnie z „Regulaminem ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla doktorantów Uniwersytetu Opolskiego”, 20% doktorantów z najlepszymi wynikami przyjętych na pierwszy rok studiów (według listy rankingowej z postępowania rekrutacyjnego) po złożeniu wniosku otrzymało świadczenia. Regulamin przyznawania oraz zwiększania stypendiów doktoranckich z dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projakościowych w Uniwersytecie Opolskim” w § 2 pkt. 5 przewiduje, że „Dziekan wydziału przedkłada rektorowi proponowany skład komisji w terminie do 1 czerwca każdego roku”, dlatego w obecnym roku akademickim zgodnie z wymogami niniejszego regulaminu i w składzie określonym również przez ten Regulamin zostanie powołana Komisja doktorancka, która będzie opiniowała wnioski doktorantów o stypendia doktoranckie. W ten sposób dokona się ostateczne uregulowanie systemu stypendialnego dla doktorantów na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego.

Zarzut braku udziału doktorantów w Radzie Wydziału również może zostać uchylony, bowiem aktualnie 5 doktorantów zostało członkami Rady Wydziału. Natomiast co do samorządu doktorantów – można stwierdzić, że doktoranci zobowiązali się do wyboru po jednym przedstawicielu z każdego roku, który będzie jednocześnie seniorem roku i członkiem samorządu doktorantów na WT, zaś starosta III roku studiów doktoranckich będzie przewodniczącym samorządu.

Przedstawione wyjaśnienia i dodatkowe informacje o realizacji działań pozwalają z pełnym przekonaniem zweryfikować ocenę pierwotną.

Kryterium 8. Przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia

Struktura podejmowanych decyzji w zarządzaniu jakością (stosownie do przydzielonych kompetencji) na poziomie wydziałowym nie była dostatecznie przejrzysta. Władze Wydziału podjęły już działania prowadzące do ujednoczenia struktury systemu zapewnienia jakości kształcenia i uczynienia go bardziej przejrzystym. Ponadto powołano Wydziałowy Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia, który opracował procedury odnoszące się do wszystkich obszarów jakości kształcenia oraz podjął konsultacje z podmiotami wewnętrznymi i zewnętrznymi Wydziału w celu optymalizacji procesu kształcenia.

Zmieniono także strukturę organizacyjną wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale Teologicznym i zadbano o jej spójność. Obecnie system jakości kształcenia obejmuje wszystkie kierunki i specjalności prowadzone na Wydziale, w tym specjalność kapłańską. Funkcjonujący na Wydziale kościelny system zapewniania jakości kształcenia nie zakłada WSZJK, lecz stanowi dla niego znaczące, uzupełniające wsparcie, co uwidacznia się przede wszystkim w analizie jakości kształcenia studentów specjalności kapłańskiej.

Należy docenić fakt, że Wydział Teologiczny UO sprawnie przygotował i podjął wdrażanie konkretnych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia zawartych w dokumentach dotyczących prowadzonej polityki jakości, celów jakościowych, strategii realizacji tych celów oraz doskonalenia systemu zapewnienia jakości kształcenia. Na tej podstawie należy zweryfikować poprzednią ocenę.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			
system wsparcia studentów i doktorantów		X			
przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia		X			